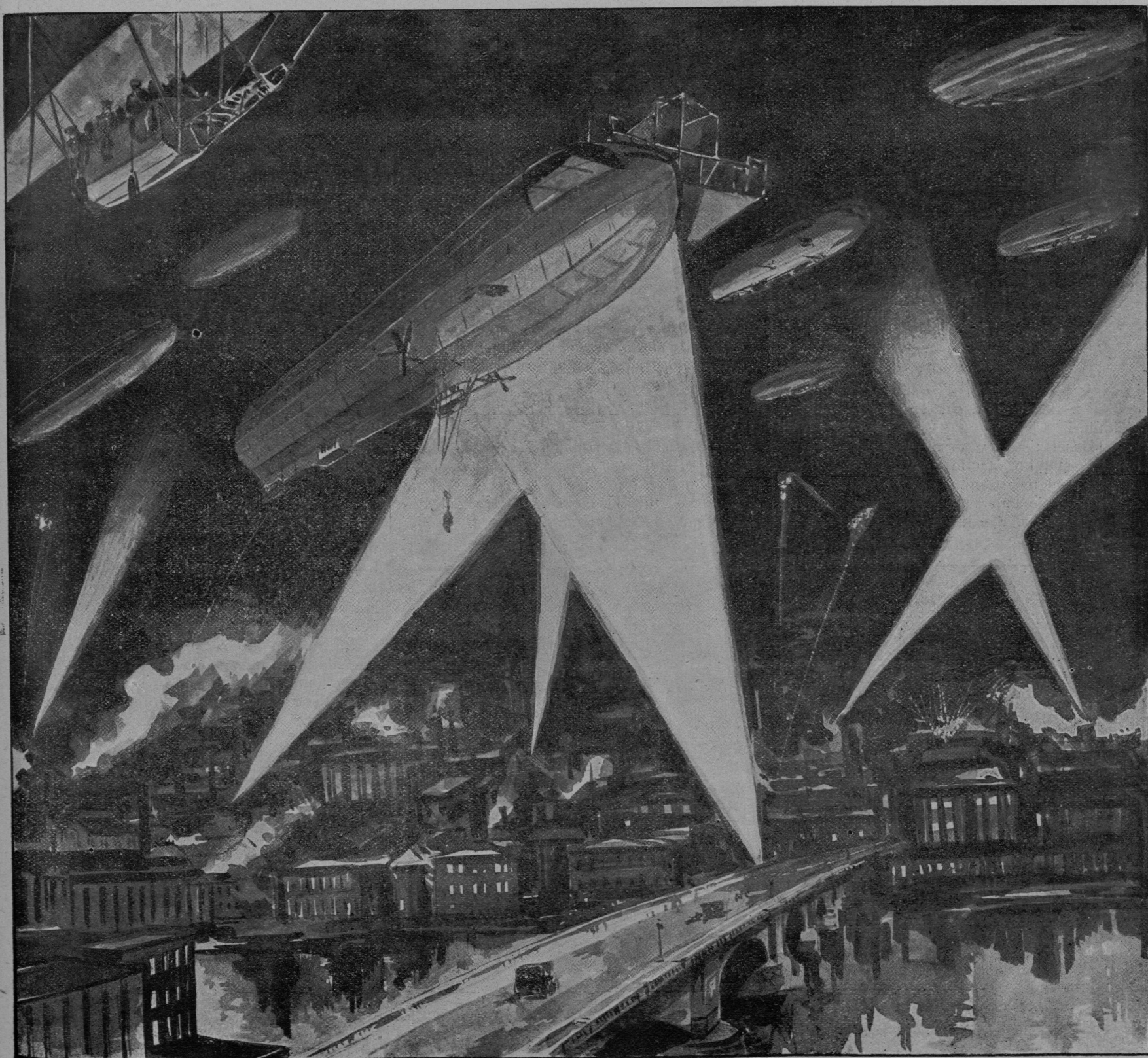

Štev. 8.

V Ljubljani, v sredo 23. februarja 1916.

Leto III.

Najnovejši napad nemških Zeppelinov in hydroplanov na Anglijo. Po ometavanju z bombami angleških mest: Liverpoola, Manchestra in Sheffielda sta dne 8. t. m. dva nemška hydroplana (aeroplana, ki se moreta spustiti na morje) metala bombe na Ramsgate in Broadstair pri Kentu.

Vladimir Levstik.

Glavni dobitek.

Mary je okušala zadnji čas trenutke, ko se ji kljub njenem sedemnajstim letom ni moglo več živeti; ti trenutki so se vračali z značilno točnostjo takrat, kadar je sedel na zofi njen častilec, gospod Maloúh, in delal sladke obraze. Bil je debel in rdeč, z neostriženimi brki in muho pod spodnjo ustnico; čelo mu je lezlo že daleč proti temenu, ne glede na to, da je imel tudi suknjič prekratek. In kako bedasto je govoril! Vse je razkladal: Kaj je počel čez dan, kako je polnil škarnice v svoji štacuni, kakšna je teta Ongavka in kaj pravi stric Onga. Kadar pa se je spomnil, da ji mora poudariti, je silil vanjo kakor v otročička in delal trapast in nečimern obraz. Neznosen človek! Toda mama ji ni prikrivala, da bo ta zapeljivi človek njen mož, naj ga mara ali ne:

»Gotovo je gotovo; kdor dolgo izbira, izbirek dobi! Zahvali Boga, da te hoče; zdrav je, soliden mož in denar ima.«

In tako je sedel soliden mož nekega večera zopet v njihovi sobici ter ugonabljal Mary prav nemoteno: gospa Mozolinka je znala politiko in je obiskavala ob teh urah svoje prijateljice v sosedščini.

»Pšenična moka je zopet dražja!« je menil gospod Maloúh.

»Pod Tivoli je sveže«, je mislila Mary. »Solnce se spušča nizko, nizko... med kostanji diši po maju, dekleta imajo nove klobuke, oficirji hodijo mimo in sučejo oči...«

»Vojska bo«, je nadaljeval solidni mož, »To je tisto; denarja manjka, vse je dražje, in ljudje, kajpak, ne plačujejo. Kakor da denar ni denar, če je deset vojska na svetu... Da, da, Repnikar mi lahko dela konkurencio tik pred nosom, ko je dobil o božiču deset tisoč v loteriji!« In važno je pokimal z glavo, kakor da hoče reči: »Da, da, jaz sem pameten mož in vem vse, kako in kaj...«

»Deset tisoč!« je vzkliknila Mary kakor iz sanj; po možganih ji je bilo šinilo, da bi dobila z desetimi tisoči lepšega, nego je Maloúh.

»Deset tisoč, v državni loteriji. Vagabund je stopil v štacuno na kozarec žganja — vrag naj me vzame, ako ga ne ovadim, da toči žganje tam zadaj:« — pa mu je ponudil srečko, za dve kroni namesto za štiri;

Konec vojne s Črnogoro: Naše straže po kapitulaciji črnogorske vojske na straži pri Avstrovcu.

nimam česa jesti, je dejal. In Repnikar je dal dve kroni, samo da je odrl siromaka. Pride božič, pride žrebanje — ali ne zadene falot deset tisoč kron?«

»Pa glavni dobitek je še večji?« je vprašala Mary.

»Glavni je dvestotisoč. Sama sreča, da ni glavnega dobil!«

»Dvestotisoč...« je ponovila Mary z zamirajočim glasom! In bogastvo je vzmr-golelo pred njeno domišljijo; obleke, klobučki z ogromnimi peresi, zlatnina, avtomobil, Zalaznik... in oficir, najboljši v celi Ljubljani! Klečal bi, tiščal levico na srce, dvigal desnico in sviral sladko: »Ah, Mary, kako vas neizmerno ljubim!«

»Premislite gospodična Mary«, je šepnil ta teže solidni mož z razburjenim glasom in zardel do ušes, premislite — in naj ostane med nama: tudi jaz sem kupil srečko! Pojutrišnjem bo žrebanje... Ah, to bo veselje,

če zadenem kaj! No, nadejam se ne, to se razume; ampak če bi le bilo?«

»Dvestotisoč kron!« je šepnila Mary in sklenila roke.

»Da, gospodična Mary, če dobim pa dvestotisoč, vam kupim nekaj lepega — lepega! je zategnil gospod Maloúh in nabral usta v trobentico. »Kupim vam — kaj bi kupil? — ne, res vam kupim krasno zlato zapestnico, najmanj za trideset kron!«

Skopuh!« je ciknila Mary v svojem srcu in ga pogledala tako prezirno, kakor da že ima v žepu svoj glavni dobitek, pa ji ne ponudi grajščine in avtomobila. Premišljala je, ali naj sploh še izpregovori besedico tej nizki, branjevski duši. Srčne borbe jo je rešil gospod Maloúh, ki je vstal in segel po klobuk in palico.

»Oprostite, Mary, dolžnost je dolžnost — kupčija je kupčija! Če ne bi človek pogledal vsakih pet minut, bi ga okradel pomočnik do nagega. Tak pa do svidenja — pá-pá, mucka zlata — oh, pardon, saj nisem hotel... no, da, gotovo se jutri zopet kaj vidimo!«

»O, seveda morate priti, gospod Maloúh! Mary je vsa nesrečna, če se kak dan ne oglasite«, je lagala gospa Mozolinka, ki je prikoracala ta hip na prag...

Mary je malo spala tisto noč.

»Pojutrišnjem bo žrebanje, in nekdo dobi dvestotisoč kron?« ji je ponavljal skrivnosten glas.

»In če bi imela tako srečko jaz... in bi zadela glavni dobitek?« mu je odgovarjala v mislih.

Čez nekaj časa je govoril glas: »Kupi si srečko; morda zadeneš. Premisli: dvestotisoč!« A Mary je odgovarjala: »Morda zadenem? če najde sreča druge, zakaj ne bi mene?... Oh, toliko denarja! Človek bi rekel, da je ves svet njegov! Klobuki, obleka, avtomobil, zlatnina — ah, Mary, kako te ljubbim!... Ah, kako te ljuhu-hubbim, prekrasni oficir!« In ko je zaspala, se je že vozila v avtomobilu; vihral je pajčolan, ljudje so se odkrivali, smehljal se je oficir ob njeni strani in bliskal z zobmi izpod ogljenih brkov... Pred palačo se je ustavil voz... ona se je izprehajala v židani obleki po dvoranah... kakor pipec se je sklopnil sluga v livreji... zunaj je rekel nekdo: »Javite me milostni gospe grafici!...« Vrata so se odprla na

Poezija na vojni: Vojak moli v zasneženem gozdu pred soho Device Marije.

široko, vstopil je italijanski kavalir, sklonil se do njene roke, dvignil lice, objel jo in jo prižel na strastne prsi: »Cara mia!...« Ona pa je šepetala: »Ah, kako sem srečna, miljeni Rinaldo! Nič ne bo motilo najine blaženosti... moj mož je ravno na manevrih!«

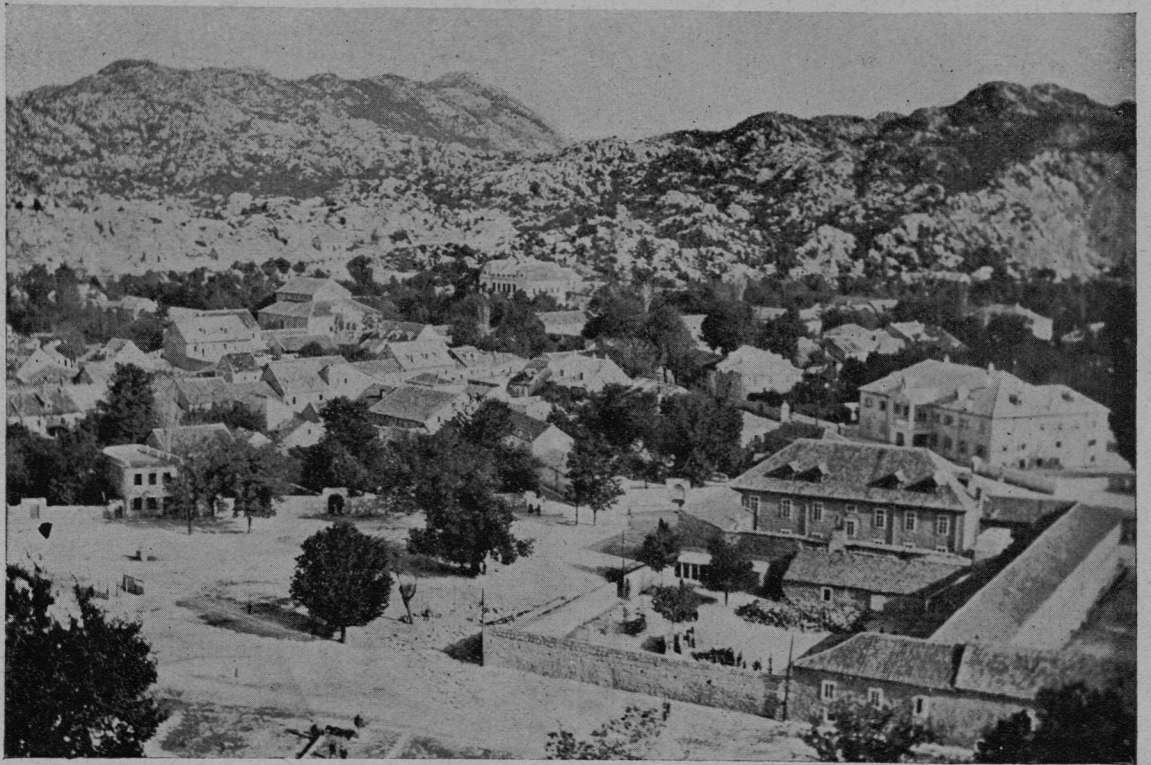
Zjutraj je ležala dolgo in si brodlja sproti po rjavih laseh; smehljal ji je skakljaj po obrazu, in sanje niso bile več daljno hrepenjenje — bile so kakor bližnja bodočnost! Pojuteršnjem — ne, jutri! Dvestotisoč kron...

Kavo, ki jo je prinesla gospa Mozolinka v škrbasti skodelici, je poskusila in odrinila s prezirnim namrdljajem. Palača kjer je prebivala, je stala sicer v šentpeterskem predmestju, irhovine v hiši so jo klicale za Minko, in krasni klavir, ki mu je zaupavala svoje nežne sanje, je bil tipalnik v pisarni doktorja Skubca — toda ona se je nazivala Mary in je bila rojena za boljšo usodo! Z nervoznimi prstki je poiskala pet kron, ki jih je imela spravljene v predalu; in ko je stopila čez hišni prag na svetlo pomladnjo ulico, se ji je zdelo, da je Pepelka, ki beži iz kuhinje trpljenja svojemu princu v naročaj. Napravila je ovinek in kupila srečko v oddaljeni tobakarni, v ulici, kjer je nihče ni poznal.

»Namenila sem jo v darilo, je dejala prodajalki. Kaj je bilo treba vedeti stari devici, da zadene Mary jutri dvestotisoč kron!

Visokomerno je pokimala blede Emi, svoji tovarišici, in gospodom, ki jih je našla že v pisarni. In ko so zbežali njeni prsti po tipkah remigtonke, se ji je storilo kar inako: še malo časa, in nikoli več! Kdor ima dvestotisoč kron, je boljši človek in se ne gre več takšne navadne tipkarice, kakor je na primer bledečna Ema s svojo slabokrvno poltjo in šiljastim nosom...

Ah, kako kruta je počasnost ur, kadar gre srce sreči naproti! Zdi se, da omaguje solnce na nebu; v žilah zastaja utrip srca, in kazalci na uri se bore s kolesjem, ki noče popustiti v svoji enakomernosti, ustvarjeni za srečne in nesrečne dni... Mary Mazolinova se je naveličala še tisti dan čakanja med akti in diktati; drugo jutro jo je bolela glava, in namesto v pisarno, se je šla izprehajati proti Rožniku, po gozdnih stezicah, kjer ni skrunila njenih blaženih načrtov resničnost, v kakršni žive sitne matere, gospod Maloúh, stric Onga, teta Ongavka in enaki ljudje. A tu, v brezdeltu, so tekle minute

Cetinje. glavno mesto Črne gore, danes v avstrijski posesti. Na levi del Lovčena, na desni kraljev dvor, v ospredju črnogorska vojašnica.

še počasneje; popoldne je jokala doma od slabe volje in nestrpnosti, zvečer je sedela v kinematografu, kjer je pa ni zamotila niti strašna drama o pariškem apašu Loulonju, in ko je legla spat, ni zatislila očesa do belega dne.

»Rajše pojdem spet v pisarno!« je dejala sama pri sebi. Doktor Skubec jo je uščipnil v lice in ji oprostil drage volje; toda čas ni tekla nič hitreje — narobe, do poldne je bilo najmanj tisoč let! Bledična Ema jo je spremila; do Kolodvorske ulice sta imeli skupno pot. Zdaj se Mary ni mogla več premagati; nekako je morala vendar govoriti o svoji sreči! In napeljala je po ovinkih razgovor na »svojo oddaljeno sorodnico, o kateri ji je pravil ranjki papa« — in tako dalje — vso svojo povest o glavnem dobitku. Nazadnje je pristavila modro:

»Vidiš, draga moja, tako išče sreča marsikoga — čez noč je vse izpremenjeno.

Jaz pravim, človek se ne sme pre nagliti; onemu Maloúhu sem dala slovo že pred štirinajstimi dnevi, in tudi tebi svetujem, pusti svojega študenta... Kaj pa je študent? Jurist! Nič ni — in morda nikoli nič ne bo!«

Bleda Ema je pozetenela in zardela po vrsti. Ugriznila se je v ustnice, ošinila Mary z očmi kakor z bičem in bevsknila strupeno:

»Kaj se predrzne, gos neumna! Ali misliš, da nisem videla, kako vlačiš svojo srečko iz pompadure in jo požiraš z očmi. Haha! Ti najdeš srečo... ti, pa, ti!...«

Mary je okamenela nad tolikim prostaštvom. Vzravnela je svoj vitki stas in pomerila tipkarico iz visoka; hotela jo je zavriniti, toda premislila si je, zadovoljila se z nemim — zaničevanjem užaljene visokosti in krenila brz besede na drugi trotoar. Prav tega je manjkalo, da bi se pričkala z navadno tipkarico. Skoraj se je že veselila, kako jo bo še ponižno pozdravljala enkrat, ona pa bo kimala iz kočije, kakor se spodobi taki osebi: komaj z očmi.

»Zdaj pošljem skrivaj hišnikovega Mihca po uradni list; danes morajo biti objavljene številke!« si je dejala, ko je dospela pred domačo hišo. In že je videla v duhu, kako potrka zvečer gospod Maloúh, njena mati pa mu poreče: »Moja hči je slabe volje; ne sprejema, gospod Maloúh. Prav žal, ampak...«

Toda v njeni odsotnosti se je bilo zgodilo nekaj, česar ni sanjala. Mati jo je čakala med kuhinjskimi vrati; zavrnila je, ko je zagledala hčer, in se vrgla nanjo z vso nemajhno težo svojega mastnega telesa, plakaje in smeje se v eni sapi:

»Veseli se, Marica, Mary, dušica moja!... Uh-huhuu!... Otročiček moj, cukrček, ptička moja zlata! Ali se nič ne veseliš svoje sreče?... Oh, da sem učkala ta dan! Bodi zahvaljen, Bog oče v nebesih... Uhuuu-huhuu!...«

Kakor strela je prešinila Mary tista sladka groza, ki popade srce v neposredni bližini zaželjene sreče.

»Kako?« je izdabila s krčevitim naporom. »Ali že veste?... Kako pa veste?...«

»Kaj ne bi vedela, detece moje! Sam je bil tu, pritekkel je golorok, skakal, plesal — ves neumen! — Gospa, pravi, gospa! Za pet ran božjih — ali norim, ali je res:

Po padcu Črne gore: Naši vojaki popravljajo ceste.

Nadvojvoda Karel Albreht in generalni major Terdoglav na inspekciji vojaštva na tirolski fronti.

tu notri, v časopisu stoji, da sem zadel glavni dobitek: dvesto tisoč . . . dve-sto tisoč kron! . . .»

»Kdo?« je dehnila Mary, bela kakor testo, in se naslonila k steni.

»I, kdo pa drugi kakor Malouh — tvoj bodoči ženin! . . . Mary, premisli . . .«

Mati ni končala. Mary je viknila s turbnim, zadavljenim glasom in se sesedla na tla. Gospa Mozolinova je zagnala blazen vrišč; natrlo se je sosed, ki so prenesle revo na posteljo, zalile jo z nebrojnimi zdravili in jo spravile po silnem trudu k zavesti. Toda Mary je norela; bila je okrog sebe kakor obsedena; in še le, ko so pozginile vse babnice z materjo vred, se je obrnila k steni, zavila glavo v odejo in začela ihteti, tiho, tiho, žalobno kakor osirotelo dete . . .

Gospod Malouh ni čakal večera tisti dan. Prišel je že ob štirih popoldne, ko je bila Mary ravno vstala — prišel v fraku in klaku, z lakastimi čevlji na ogromnih nogah,

Krf. Pogled na mesto: v ozadju stari zgodovinski grad, danes pribežališče srbske armade, srbske vlade in prestolonaslednika Aleksandra (Glej članek!)

Krasno norveško trgovsko mesto Bergen, ki ga je nedavno večinoma uničil požar.

obrit, napomadenih las in z ogromnim šopkom v roki.

Prosil jo je roke in srca. In ko se mu je zdelo, da se Mary obotavlja, je položil levico na prsi, dvignil desnico in upognil koleno . . .

Toda bilo je odveč. Mary mu je vrgla roke okrog vrata, naslonila žareči obrazek na njegov prsni žep in šepnila trepetaje:

»Da! . . . Ah, saj ne veš . . . kako dolgo te že ljiju-hu-hu-bbim . . .«

Vojaški dom i. dr.

Vsak dan čitamo, da živimo v »velikem času«, in da je res tako, pač ne bo nihče oporekal. Vsak narod se že sedaj pripravlja za veliko delo, ki ga čaka, in gorje narodu, ki bi držal roke navzkriž ter mirnodušno zrel v bodočnost češ bo že kako ali — naj pride kar hoče! Nemci, Čehi, Poljaki in Hrvatje se že pripravljajo na mir; stranke, politiki, trgovska in obrtna društva imajo posvetovanja, — le o Slovencih se ničesar ne čuje. Kaj mislijo naši slovenski poslanci vseh slovenskih dežel in smeri? —

Poglejmo nekoliko k našemu sosedu — v Nemčijo! Nemški narod se prav dobro zaveda, da vojna človeka zelo izpremeni. Poprej za vsako dobro stvar navdušeni mož postane melanholičen in bo tudi po vojni vsaj nekaj časa živel bolj zase in za svoje. Ali se je temu čuditi? Nikakor. Ako človek preživi cele mesece, da, leta v vojni, ločen od svojih dragih, če vidi samo smrt, sliši govoriti samo o smrti in grozi, prestane nadčloveške napore, — kdo bi mu zameril, ako po težko pričakovanem miru ostane — doma?

Da bi se temu vsaj nekoliko odpomoglo, so prišla društva v Nemčiji na srečno misel, ustanoviti vojaške domove. In res so se kmalu po izbruhu vojne ustanovili na zapadnem bojišču (v zasedenem delu Belgije in Francije) in na Ruskem Poljskem prvi vojaški domovi.

Ko se je lani umaknila ruska armada skoro iz vse Galicije, so se tudi tam ustanovili taki domovi in danes najdete »Deutsches Soldatenheim« v Lvovu, Stryju in Stanislavu.

Nadalje se vršijo priprave za ustanovitev takih domov v Belgradu in drugih mestih.

Namen vojaških domov je nuditi vojakom to, čemur jih je vojna odtegnila in jih ohraniti delavne in vztrajne. Tu se more vojak, ki po opravljenih ali za odpočitek dospe iz bojne črte, prosto gibati v čitalni, glasbeni ali družbeni sobi, ki so vse tako prijazno urejene, da se človek počuti kakor doma. Zato vojaki, tudi avstrijski, prav radi tja zahajajo. Ti domovi so pa tudi za vojake, ki opravljajo etapno službo, prava zavetišča, ki jim nudijo ob vsakem času prost vstop in najrazličnejšo, pošteno zabavo ter po zmernih cenah jedila in brezalkoholno pijačo.

Knjižnica vsebuje najrazličnejše knjige — same podarjene — katere se vojakom brezplačno izposojejo. Na hodniku pa stoji miza z napisom: »S seboj vzeti«, kjer so nakupičeni različni spisi ter se na ta način razdeli med vojake na tisoče knjižic rodoljubne vsebine.

Zvečer se pa v domih vrše razna predavanja o domovini, dogodljivih in doživljajih na bojiščih itd. Predavatelji — častniki in priprosti vojaki — navdušujejo vojake na vztrajnost in svari pred malodušnostjo, na kar zadone rodoljubne in bojne pesmi. Da je na ta način uspeh zagotovljen, si je lahko misliti.

Uprava teh domov je poverjena posebnim, iz Nemčije poslanim tajnikom, katerim gredo vojaške oblasti kar največ na roko.

Ti vojaški domi so kulturna središča v krajih, kjer so vojaki tujci in kjer je vojna kulturno življenje uničila. Pri nas so vojaštvu kulturna društva, čitalnice, knjižnice, kavarne s časopisi, kino in koncerti na razpolago.

Toda misliti je na vojake, ki se vrnejo z bojišč kot slepci in kot pohabljeni, brez roke ali brez noge. Teh junakov ne bo mogoče odriniti občinam, da jih kakor berače za silo podpirajo iz ubožnih zakladov. Taka podpora bi bila za vojaka, ki je prelivl kri za domovino, ponižujoča in nezadostna. Zato bo treba te invalide vrniti kolikor največ možno zopet delu, ki je solnce življenja, ter jim poskrbeti cenena stanovanja. Mnogo bo mladih invalidov, ki se vrnejo še krepki in dela željni. Za te bo treba ustanoviti vo-

jaške dome, v katerih se nauče novega poklica. Tudi slepec zdravih rok bo mogel izvrševati to ali drugo delo. Invalidi brez rok ali brez nog dobe umetne ude ter se jih v vojaških domih nauči delati tudi z umetnim udom. Nekdanjih lajnarjev s celo vrsto vojnih kolajn na prsih — prizor, ki je bil včasih toli navaden, da se njegove sramotne bridkosti niti več zavedali nismo — tistih beračev vojakov ne bo več, ali vsaj v tolikem številu ne. Zato poskrbi vlada in poskrbe dežele z občinami.

čuje. To zahteva že naša hvaležnost do invalidov in do onih očetov-junakov, ki spe nevzdravno po krvavih bojiščih.

Vzreja, vzgoja in šolanje teh otrok, a tudi nadziranje mater in vdov bo torej bodoča velika naloga, ki je za državo in dežele največjega pomena.

Samo se nič ne stori, bavijo se sicer s takimi vprašanji ne le osrednja vlada, nego tudi namestništva, deželna predsedstva, okrajna glavarstva, deželni odbori in županstva.

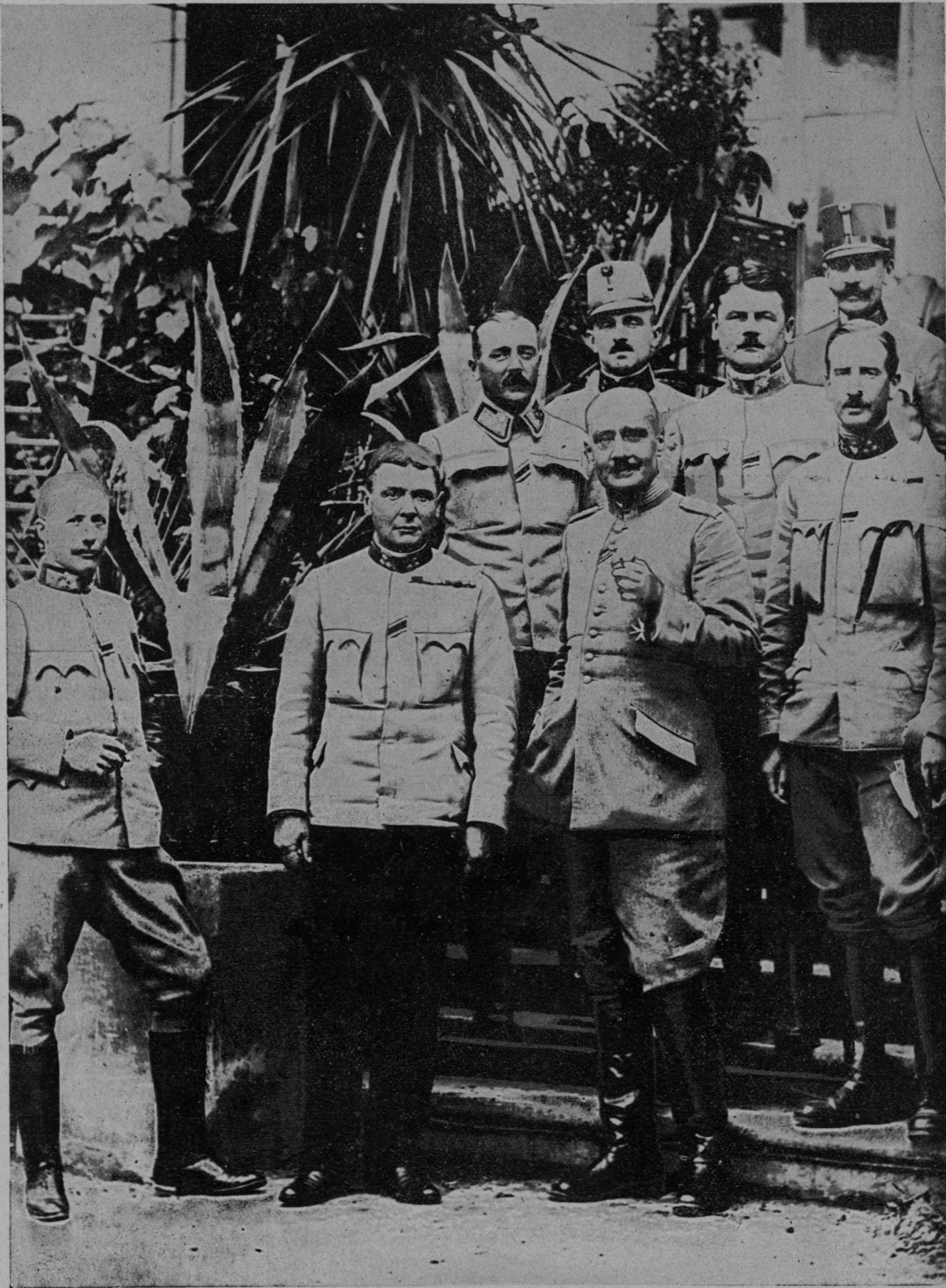
Naša kulturna, gospodarska in politična društva pa dobe mnogo novega dela čegar izvršitev je največjega pomena za narodno zavednost, gospodarski razvoj in državljansko omiko našega naroda. Vse to je v interesu države in naše ožje domovine. Naša društva so bile kulturne nadaljevalne šole vsem šoli odraslim Slovencem in Slovenkam. Da pa je kultura najboljšo orožje, to je dokazala baš sedanja vojna.

In po vojni hočemo ne le ostati kulturni nego v svoji kulturi še napredovati. Zato so potrebna naša društva, ki morajo iznova vzcveteti ter zopet prirejati predavanja, gledališke predstave, koncerte, pa tudi narodne zabave, iz katerih je črpal delavni in resni slovenski narod svojo moč za neumorno stremljenje kvišku in naprej; — zopet hočemo gojiti književnost in umetnost ter na vseh poljih tekmovati z narodi v duševni in srčni omiki. Kot Slovenci smo delali državni čast na bojiščih in v zaledju, ker smo se že v miru pred vojno ne le gospodarsko, nego tudi duševno krepili in bogatili. In to hočemo delati iznova po vojni še v zvišani meri.

Slovenski narod je baš po tej vojni postal znan in ugleden posvetu.

O naših polkih govore s spoštovanjem različni vojskovodje ter pišejo z največjim priznanjem razni veliki svetovni časopisi. V tej vojni je slovenski narod dokazal, da je lep, zdrav in krepak, da je požrtvovalen do skrajnosti in nad vse značajan. Svojemu slovenskemu imenu nismo tekmo vojne nikjer in nikoli delali sramote, in na to smo lahko ponosni.

Našo narodno samozavest nam je torej sedanja vojna le še pomnožila in utrdila.

General pehote pl. Kövess s svojim štabom. Pl. Kövess je zavzel Belgrad, velik del Srbije, Skander, severno Albanijo in se bliža Draču. Te dni je prejel najvišji nemški red „Pour le mérite.“

Misliti pa bo tudi na familije invalidov in padlih vojakov; poskrbeti bo za njih stanovanja, vzreja in vzgojo vojaških otrok. Vlade se s to težko nalogo že pečajo, a tudi dežele in občine se ga bodo lotile. Matere in vdove so potrebne podpore, pomoči, večkrat pa tudi nadzorstva. Vojna ne sme množiti števila zanemarjenih otrok. Dečki in deklice se morajo vzgojiti za koristne člane družbe in ne sme se pustiti, da bi se dečki zanemarili za potepuhe, deklice pa za vla-

Pesem

»S ponosom reči smem:
Slovenec sem!«

je danes resničnejša kot je bila kdajkoli.
»Malo nas je, a smo ljudi!« smemo reči
danes upravičeno vsem in vsakomur v lice!
Zato pa tudi kočemo ostati zavedni in samo-
zavestni Slovenci, enakopravni na vseh poljih
z vsemi narodi naše avstro-ogrske države.

Z zaupanjem zremo na Najvišji cesarski
prestol, kjer izvira vsa pravica narodov;
z zaupanjem pa pričakujemo tudi, da naši
poslanci vseh slovenskih dežel in strank
v popolni slogi sporoče na Dunaj naše želje
in naše potrebe. Vojna naj nam prinese tisto
kulturno in gospodarsko popolnitev, za ka-
tero smo hrepeneli že pred vojno in katero
smo si med vojno vsestransko pošteno pri-
služili! Sedanji »veliki čas« naj ne pozabi
na vojaške dome. naj misli na — vse naše
dome, kjer naj se v miru nastani sreča in
zadovoljnost.

Angela pl. Glaser Lindner:

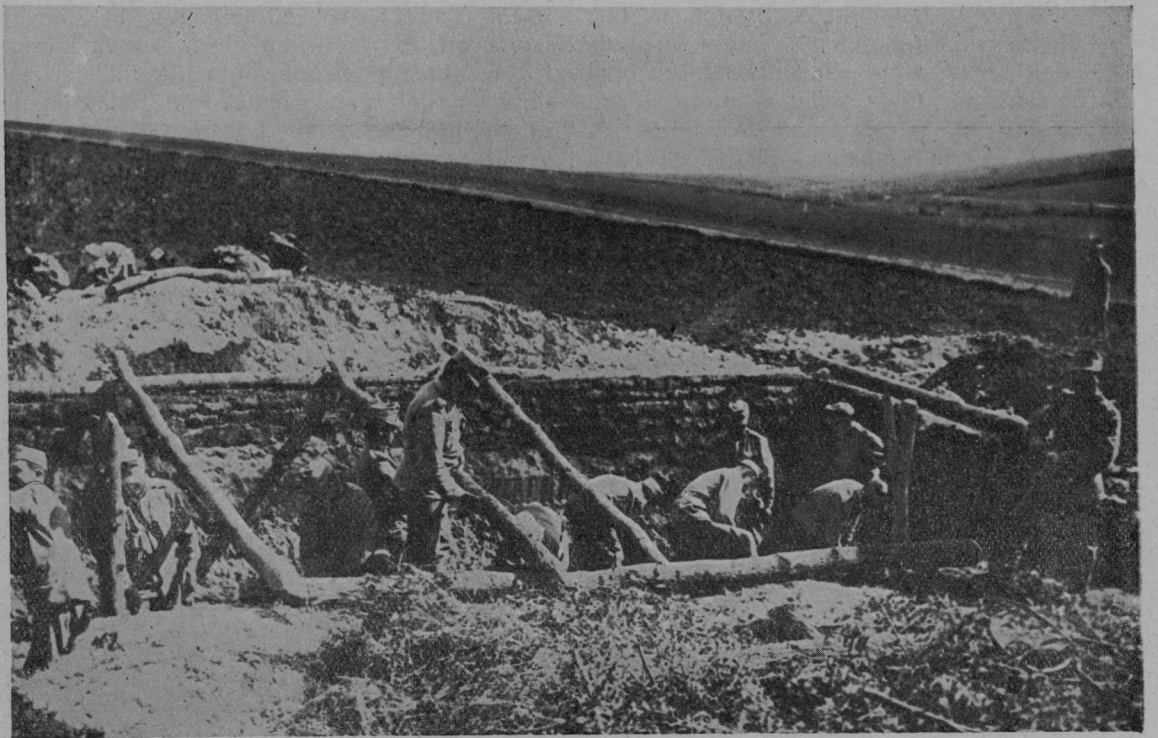
Balkanske žene.

(Kulturna slika iz Črnogore).

Po preperelih pečinah Črnogore se dviga
siva in skrivnostna jutranja zarja. Globoka
tišina leži na pusti kraški pokrajini, ki jo
moti le ostri krik nočne ptice, ki ji motna
svetloba zarje blešči noči vajene oči. S tež-
kimi vzmahi kril se spušča preko strmih
čeri v mrakotno skalno skrovišče.

V neki dolini, lijaku slični udrtni kra-
škega gorovja, leži zapuščena domačija.
Uboga kočja je, sestavljena iz surovo obse-
kanih hlodov in kamnov. Poševna streha je
obtežena z velikimi kamni, da je silna burja,
ki divja preko golih višin, ne odtrga s seboj
v zevajoče prepade. Za kočjo leže čvetero-
kotni kupi kamenja — hlevi za ovco, kozo
in prešiča — nizek zid pa obdaja ves ubožni
dom. Kamen in zopet kamen! Iz strešnih
špranj kočje brez dimnika prodira dim, znak,
da je gospodinja že na delu ter da je zaku-
rila na odprtem ognjišču. Skozi odprtino nad
ognjiščem se vleče zadušljivi dim pod stre-
šino, okadi ondi obešene ovčje krače in
slanino ter odbeži na prosto, kjer najde
kakšno luknjico.

Tu se odpro vrata kočje in pojavi se
ženska; spremlja jo dekle — še otrok, ki se

Z besarabske fronte: Hrvatski domobranci, ki so te dni zavrnilo ruski bataljon in
mu vzeli prednjo pozicijo, v svoji postojanki.

zevaje in drhté razteza in vzravnava. Truma
sivih piščancev jima sledi, kokodajska in bije
s perotmi okoli sebe. Preko bele, grobe,
srajci podobne obleke iz platna, ki sta ga
stkali sami ter ga ob vratu in ob zapestju
rokavov obšili s pisano volno, sta si ženski
ogrnili široka plašča iz ovčje kožuhovine,
okoli glav pa sta si zavili bela robca, Saj so
jutra hladna v teh pustih višavah, kjer gne-
zdita jastreb in brel. V rokah neseta lončena
vrča ter stopata po ozki tovorni stezi doli
k studencu, ki bruha iz skale.

In evo, daleč naokoli vrelca je ozelenela
siva pečina, tu in tam stoji brinovič, pritlikav
hrastič ali pokvečen borovec, in tam v naj-
globlji usedlini, kjer je navzdol curljajoča
voda nanesa rdečo, mastno prst, tam je
pridna roka črnogorske žene nasadila koruzo
— glavno živilo ljudi in živali.

Mati in hčerka zajemata urno iz čistega
vrelca in zlivata vodo v velika korita iz kamna,
vržeta piščancem par pesti koruznih zrn ter

se vrneta s polnima vrčema zopet v kočjo.

Že odaleč slišita jokanje otroka, zato
pospešita svoje korake: »Joj, če je zbudil
otrok gospodarja!« Ob durih čumnate pri-
slušujeta: »Hvala Bogu, vse tiho!«

Mati pomiri malega kričača, ki ji je
ugrabil nocoj skoraj vse spanje, ga umije in
in očedi z enako mirno, preprosto marnostjo,
ki jo kaže vedno — saj nima nikdar časa
za ljubkanje. Nato hiti zopet k ognjišču, na-
loži suhega dračja, ki so ga otroci nabrali
po oddaljenih, utrudljivih skalovjih, ter zlije
zmleto koruzo v vrelo vodo, ki se kuha v
bakrenem kotličku. Previdno meša kašo, ki
postaja polagoma gostejša in gostejša; nato
vzame kotlič od ognja, ga prevrne na okroglo
desko, ga stresa in dvigne: koruzna jed leži
pred njo kakor krasnu, rumena jajčna torta.

Potem steče v hlev mlest kozo, zlije
namolženo mleko deloma v vrč za zajtrk,
deloma pa ga shrani v vedrce v stranskem
prostoru, kjer leže po lepo ogeljenih kamnih
hlebčki kozjega sira. Raznih vrst je ta sir:
svež, mehak, zato ga bo treba še neštetokrat
obrniti in zavrteti, suh in trd, ki je dobil
končno na solncu pravilno obliko in ki je,
če ga potiplješ, že trd kakor kamen.

Nato izpusti ovco, kozo in prešiča iz
hleva, In vsi trije jo uberejo tja doli k vodi
na zeleni tratini, kjer se že dolgo pase in
kokodajska tolpa kur, piščancev in petelinov.

Vrišč in hrup živali je končno zbudil
gospodarja iz globokega spanja. V koce zavil
leži s svojimi sinovi na ilovnatih tleh čumnate
ter se ne prebudi poprej, dokler ni priprav-
ljeno vse za gospode stvarstva. Še vrtoglav
od spanca se primajejo v kuhinjo, posedejo
po klopeh, in oče odreže velike kose slanine
zase in sinove. Pohlevno pristopita žena in
hči ter se globoko priklonita v pozdrav, ki
mu gospodar jedva vidno odzdravi. Nič se
ne zgane na licu pokorne gospodinje. Saj
ne pozna drugačnega vedenja, in tudi babica
in njena mati ga nista poznali. On je gospod,
ona dekla! V hiši in družini stoji mati nižje
kakor najmlajši sin!

Ko so se možje dobro najeli, prineseta
mati in hči pipe, ki so visele na steni, jih
prižgeta s trsko ter pospravita ostanke zajtrka.
Šele nato si drzneta obe, ki sta že od zore
na nogah, pozajtrkovati ono, kar so jima
moški milostivo pustili — toda bog ne daj
v istem prostoru, kjer gospodje zadovoljno

Z vzhodno gališke fronte: Na Zloti Lipi, kjer so se vršili posebno dolgo ljuti
boji z Rusi. Zaplenjene ruske puške in žice.

pušijo iz svojih pip! Sedeta na prag koč, lačni pojedeta svoje ostanke ter niti ne zapazita, kako se smeje solnčno jutro nad skalami in tratinó. (Opazka prevajalčeva: Nemška pisateljica pozna pač Črnogoro minolega veka. Danes je tudi na Črnogorskem že precej drugače, in usoda Črnogork daleko ni več toli suženjska, kakor je tu popisana).

(Dalje prihodnjič.)

Krf.

Krasni, veliki otok Krf je postal nena doma zelo imeniten. Ves svet se zanima danes posebno za Krf, saj je na njem srbska vlada, srbski prestolonaslednik in srbska vojska. Otok je 63 km dolg in 32 km širok.

V grški pravljici in pripovedki igra Krf veliko ulogo, trojanski begunci in modri junak Odisej so bili na Krfu. L. 734. pred Kr. so prišli tja Korinčani ter ustanovili današnje Valono in Drač, največji albanski luki. Seveda se je imenoval takrat Krf še Korkyra ali Kerkyra. Zaradi njega se je bila celo vojna med Atenci in Korintci. Na Krfu je bila junaška kraljica Tenta, baje slovanske krvi. L. 229. pr. Kr. so zasedli Krf Rimljani, in na njem sta živela Germanikus in Agripina na potu na vzhod. V Kasiopi je car Neron plesal pred otarjem Jupitra. Ob preseljevanju narodov so si v posesti otoka sledili Germani, Huni in Slovani. Bizantinci, Normani in Benečani so imeli ta dragoceni morski biser. A končno so ga vzeli Turki, a kmalu zopet Benečanje. Pod beneško vlado je služil kot vojak na Krfu knez iz roda Šubičev Zrinskih ter žive ondi še dandanes njegovi potomci pod imenom Serin. L. 1716. je branil hano-veranski grof Schulenburg benečanski Krf pred Turki. Španci so pomagali proti Turkom, ki so baje imeli 15.000 mrtvih ter so izgubili vse topove in strelivo. Benečani, Grki in Slovani so imeli baje le 3000 mrtvih. Junaški Schulenburg je dobil za nagrado 5000 cekinov in v mestu pred gradom lep spomenik, ki stoji še danes. Po vzoru Benetk je postalo mesto Krf med najlepšimi mesti ob Adriji. V dobi Napoleona I. je imel Krf zopet burne čase, ter je postal francoska last. Takrat je imel Krf svojo demokratsko vlado in celo svoj parlament, ki pa je trajal le 20 mesecev. Nato so prišli Rusi in kmalu zopet Turki. Prišlo je do novega boja z Angleži, ki so otok zasedli. A Krf je postal samostojna republika. Nedolgo nato je prešel Krf zopet v

Zmagalec v Besarabiji in Črnovicami, general Pflancer-Baltin (v kožuhu, odzadej) s svojim štabom.

last Turkov, pa kmalu zopet v posest Francozov, ki so ga priklopili ilirskemu kraljestvu (1807.—1815.) Dne 5. novembra 1815. pa je postalo sedem jonskih otokov »Zedinjene države pod pokroviteljstvom Anglije. A Jonci Angležev niso marali in so angleške uradnike pregnali. L. 1853. je poslal Gladstone svojega zastopnika na Krf, da zve želje Krfčanov. Ti pa so odkrito povedali, da zahtevajo popolno svobodo. In res, 4. novembra 1863. se je Anglija Krfa odpovedala. Od tedaj je bil otok Grški ter so krški poslanci člani grškega parlamenta. Krfa pa Grška ne sme utrditi.

Na tem otoku je imela naša blagopokojna cesarica Elizabeta prekrasen grad »Ahileion« z divotnim parkom, mnogimi staroklasičnimi spomeniki ter s spomenikom pesnika Henrika Heineja, čegar pesmi je cesarica posebno ljubila. »Ahileion« je potem po cesaričini smrti kupil nemški cesar Viljem II.

Danes je Ahileion sedež srbske vlade in srbskega prestolonaslednika; otok Krf pa

je velikansko taborišče srbske vojske. Okoli otoka plovejo angleške in francoske bojne ladje. Kakšna je nadaljna usoda tega otoka, ki je videl že toliko vojsk ter je pretrpel že toliko vojn?

Eldorado ženskih pravic.

Angležinja Carrie Chapman Cattova, ki je objavila s svojih potovanj že marsikaj zanimivega, je nedavno prepotovala večji del Sumatre. V zahodnem kotu tega ogromnega malajskega otoka je našla priprost narodič Menangkabanov. Pri njih je bila nekdanja pravadna navada, da sta morala mož in žena živeti v hiši tašče; kasneje je bilo tam po vplivu islamske vere uvedeno mnogoženstvo. Mož, ki ima več žen, mora živeti stalno pri svoji lastni materi ter mora žrtvovati vsem ženam popolnoma enako dobo na leto. Če ima tak Menangkaban n. pr. štiri žene, mora živeti z vsako ženo vsak mesec teden dni pri svoji materi. Da niso hčere v ničemer prikrajšane ter da dobe vse istotoliko pozornosti in darov, za to se brigajo njih matere, tašče. Še nedavno so žene popolnoma vzdrževalle svoje može, ker može so lenuhi, ki ničesar ne delajo, nego le lenarijo in uživajo sladkosti zakonskega življenja. Žene delajo, pridobivajo in preživljajo svoje može, prav kakor delajo to pridne čebele v ulnjaku svojim možem — trotom. Tudi ti može nimajo nobenih drugih pravic, kakor pravice trotov.

Holandci pa s temi razmerami niso bili zadovoljni in so silili može, naj se osvobodijo nedostojnega suženjstva. Pod pritiskom Holandcev so začeli končno tudi ti može delati, služiti in prinašati ženam svoj zaslužek za preživljanje. Težko se je vzbudila v teh privilegiranih lenuhih zamozavest in moška čast. Prejšnje življenje, ki je bilo izpolnjeno le z uživanjem ženinih darov in ženine ljubezni, je bilo seveda zelo prijetno. Dolgo je trajalo, dokler so jih Holandci prepričali, da je tako živinsko življenje moža nedostojno. In šele v zadnjem času so spoznale tudi žene, da je sramota za moža, ako se daje živiti od žene.

Može si morajo žene kupovati in plačati starešem za ženo 400—1200 kron. Čim boljše in uglednejše hiše je žena, tem dražja je.

Stanovanja naših vojakov tik za bojno fronto.

Zato pa je mož resnično zaljubljen v svojo ženo. Ker brez ljubezni bi pač ne kupoval žene. Včasih pa se zgodi, da se žena moža naveliča; nikdar pa se baje še ni zgodilo, da bi se mož naveličal žene. Narodni sodnik razloči zakon na ženino zahtevo, ne da bi smel mož ugovarjati. Dasi je morda mož še vedno silno zaljubljen v svojo ženo, se vendar ne sme upirati ločitvi zakonu, ker bi ga ves narod zaničeval in obsojal. Po ločitvi ostanejo otroci v hiši svojih mater in obdržijo materino ime. Kadar žena umre, dobe vse imetje otroci, a vselej hčerke večje deleže kot sinovi. Najstarejša hči postane gospodinja in njej se morajo pokoriti vsi, tudi oče. Če je ostal zakon brez otrok, sme žena vzeti za svoje tuje dete; največkrat si vzame žena tujo deklico, ki postane njen dedič. V nobenem slučaju pa mož ne more po ženi ničesar podedovati.

Špijonova usoda.

Roman.

(Nadaljevanje)

— Midva sva takorekoč zaročena. Čudiš se najbrž, kako je to, da ne vem za njen naslov. Da, je vzdihnil, tega še sam ne razumem. Prišlo je vse tako nepričakovano. Poslušaj: dvanajstega sem jo spremljal na trg, kjer je kupovala razne potrebščine. Zvečer sva imela sestanek na maskaradi. Rekla je, da si hoče enkrat tako zabavo ogledati. Hotel sem jo peljati tja, pa stem ni bila zadovoljna. Želela se je sniti z menoj šele od deseti uri v predprostorih. Prišel sem točno, nje pa ni bilo. Ura je bila pol enajstih, enajst, pol dvanajstih — iskal sem jo v dvorani, v stranskih prostorih, galeriji — povsod toda zaman. Ker se nisem mogel pomiriti, sem se peljal pred njeno hišo. Sobe so bile razsvitljene. In z vso gotovostjo trdim, da sem videl njeno senco ob oknu. Menim, da se ji je kaj pripetilo. Ura je bila polnoči. Tako pozno nisem mogel v hišo. Potolažen sem bil, ker sem vedel, da je doma. Drugi dan sem šel z biroja naravnost k njej. Ni je bilo več. Izvedel sem le, da se je prejšnji večer ob osmih odpeljala in po enajsti pripeljala nenavadno razburjena domov. Vedla se je, kakor da bi obupavala. Naročila je takoj napolniti kovčege. Jokala je do jutra in ob pol sedmi uri se je odpeljala. Od takrat je nisem videl, niti o njej ničesar slišal.

Kajira: Pogled na mešito sultana Mohameda Alija v glavnem egiptskem mestu, v krasni Kajiri.

Fon je poslušal in se vedno bolj razvnel. Ko je prijatelj končal, je vprašal.

— Ali si slišal, kje se je mudila med osmo in enajsto uro?

— Ne. Na maskaradi je ni bilo. Kostum za rumenega domina je ležal nedotaknjen v njeni sobi. Ob osmi uri se je odpeljala z doma v posetni toaleti.

Fon je obstal. Zaman se je trudil, da bi prikrikl svojo razburjenost.

— Se je odpeljala, si dejal. Ali ima svoj voz?

— Ne voza, avtomobil.

Šesto poglavje.

Baron Fon je bil jako pobit, ko se je drugo jutro zbudil.

Med veselje, da se je njegov prvi kriminalistični poizkus posrečil, se je mešalo jako trpko čustvo. Jasno mu je bilo, da bo vsak nadaljnji korak policije, ki ga bo storila po njegovih navodilih, globoko zadel njegovega najboljšega prijatelja.

Uboji Fernkorn! Skupaj sta posečala ljudsko šolo, pozneje kadetnico, preživela pri polku mnogo veselih ur, držala vedno skupaj, dokler ni moral Fran v vojno šolo. Ali ni sirova ironija usode to, da je ravno on tisti, ki naj seka svojemu mladostnemu prijatelju težke rane?

Fran je ljubil baronico. To je poznava! Fon iz vsake njegove besede. In Fran je bil nenavadno korekten človek. Torej on, Fon, je določen, da razbije srečo svojega prijatelja, da odloči usodo dveh ljubečih...

Fon se je boril sam v sebi. Prijateljstvo mu je velevalo, naj molči; dolžnost pa je zahtevala, da dela takoj dalje. Pri tem ni mislil niti nase niti na mesto, ki so mu ga obljubili. Govoril si je: Če se ne motim, sem obvaroval prijatelja nesreče, in bo prišel čas, ko mi bo zato hvaležen. Če se pa motim, potem ne ucinim ničesar. Vest me pa še celo tolaži, ker nisem mirno gledal, ko je stopal prijatelj po spolzki in nevarni poti.

Peljal se je na policijsko predsedstvo.

Policijski svetnik Koren je sedel za svojo pisalno mizo in se živahno razgovarjal z dr. Žolno.

— Ali prinašate dobre vesti? je prašal dr. Fona, ki je vstopil.

— Da! Sled storilca, mislim, da je najden.

Zanesljivost, s katero je Fon te besede izgovoril, je dr. Žolno presenetila.

Policijski svetnik se je smejal:

— No, lepo! Prosim, pripovedujte!

Baron Fon je opisal svoje vtiske včerajšnjega večera, povdaril, kar se mu je zdelo važno za preiskavo, imena prijateljevega pa ni imenoval.

Policijski svetnik Koren je jako natančno poslušal, napravil s svinčnikom par opomb v svojo beležnico, vstal izza mize in pričel zamišljeno hoditi gor in dol po pisarni. Končno se je pred Fonom ustavil.

— Prav dobro ste opravili. Vi menite gotovo, da je baronica Sternberg morilka, ali ne? In če bi bilo po vaše, bi morali mi brzojavno zahtevati v Benetkah, naj jo aretirajo. To je vaše mnenje, ali ne?

— Vsekakor, gospod policijski svetnik! Pritrditi mi morate, da je opis osebe, naden beg, rumeni avtomobil —

— Sumljivi znaki so tukaj, ga je prekinil policijski svetnik. Vendar pa ni zadostnih

Pomol San Karlo v Trstu.

dokazov, vsled katerih bi mogli damo od stanu kot osumljeno umora aretirati. Predno napravimo kaj takega, kar bi vzbudilo največjo pozornost, moramo vendar vse podrobnosti natančno pretehtati in presoditi. Pred vsem moramo delati na to, da doženemo, kdo je umorjenec. Dr. Žolna je menil, da pridemo do tega cilja na dva načina. Eden bi bil ta, če bi mogli razrešiti pismo umorjenčeve, pisano s številkami. Ko ste vstopili, sva se z dr. Žolno ravno s tem ukvarjala. Drugi način bi bil ta, če bi se nam posrečile poizvedbe v preteklost. Spričo vaših podatkov, upam, da bi ne poizkusili zaman zadnjega načina.

— Kaj imajo pri tem opraviti cesarske vaje?

— Dajmo poizkusiti, je odgovoril svetnik. Vidite — Strebinger gotovo ni bil ta, za katerega se je sam označil. Dr. Žolno so opozorili na hišo na Dorotejini cesti in to v zvezi s tatvino vojaških listin. Jako mogoče je torej, da je bil ta Strebinger poverjenik kake tuje države. Pričeto pismo, katero poznate, na to namiguje. Če je opravljal umorjenec tujo službo, potem je verjetno, da je s tem v zvezi afera, ki se je zgodila na cesarskih manevrih. Kolikor se v naglici spominjam, je šlo takrat za špijona, ki je ušel, katerega smo pa tudi mi pridno iskali. Poizkušal sem, poizvedeti kaj je s fotografijo umorjenca. Seveda ga noče tam nihče poznati, kjer je bil najbrž znan. Zdaj sem ukazal poiskati stare akte. Prosim vas, spremito gospoda dr. Žolno in dr. Martiniča v univerzitetno knjižnico. Kar izvesta tam, to nam gotovo delo olajša. Pozneje bomo govorili dalje.

Spotoma je poslušal dr. Žolna na lastno željo še enkrat dogodke, ki so se vršili pred štirimi leti na cesarskih manevrih na južnem Tirolskem.

Gospoda sta pojasnila ravnateljku knjižnice, zakaj sta prišla. Preskrbel jima je takoj stare letnike uradnih listov.

V avgustovi številki letnika 1903 sta našla prvo poročilo o cesarskih manevrih. Od 4. septembra je bila vest z naslovom: Špijon aretiran. Glasila se je dalje: Včeraj popoldne so zasačili blizu trdnjave moža, ki je fotografiral posamezne trdnjavske dele. To je mehanik Bartolomej Giardini iz Milana star 27 let. Našli so ga večkrat v bližini glavnega stana in ga spodili stran. Stanoval je v Tortelu pri krčmarju Jožefu Schneder. Tja je prišel štiri dni prej, nego so se pričeli cesarski manevri. Prijeli so ga v neki vili, kjer je popravljaval električno razsvetljavo. Doma ga ni bilo.

Dan pozneje je javil neki poročevalec:

Aretacija Giardinija, ki se je pečal s špijonažo, je bila jako dramatična. Mehanik je napeljeval električno žico ravno v prvem nadstropju vile Margherita, ko so prišli orožniki na vrt. V vili stanujejo zdaj beneški senator Castellmari in njegovi dve hčerki, katerih starejša vdova je po dunajskem aristokratu pl. Sternbergu. Senator in mlajša hčerka sta sedela pred vilo in sta bila nenavadno presenečena, ko je napovedal orožnik aretacijo:

Gospod Castellmari ni vedel o mehaniku ničesar natančnejšega in podrobnejšega. Ukazal je hčerki naj pokliče delavca.

Čez par minut se je vrnila gospodična Castellmari. Tresla se je od groze in rekla, da ji je pretel delavec s samokresom, nato pa ušel.

Orožniki so šli v vilo in po dolgem iskanju našli Giardinija na podstrešju pod kupom perila. Špijon je potegnil iz žepa revolver in pretel, da takoj ustrelj tistega, ki se ga dotakne. Umikal se je nazaj in skočil skozi strešno odprtino na streho. Od tam je

splezal do strelovoda in se spustil po njem proti tlom.

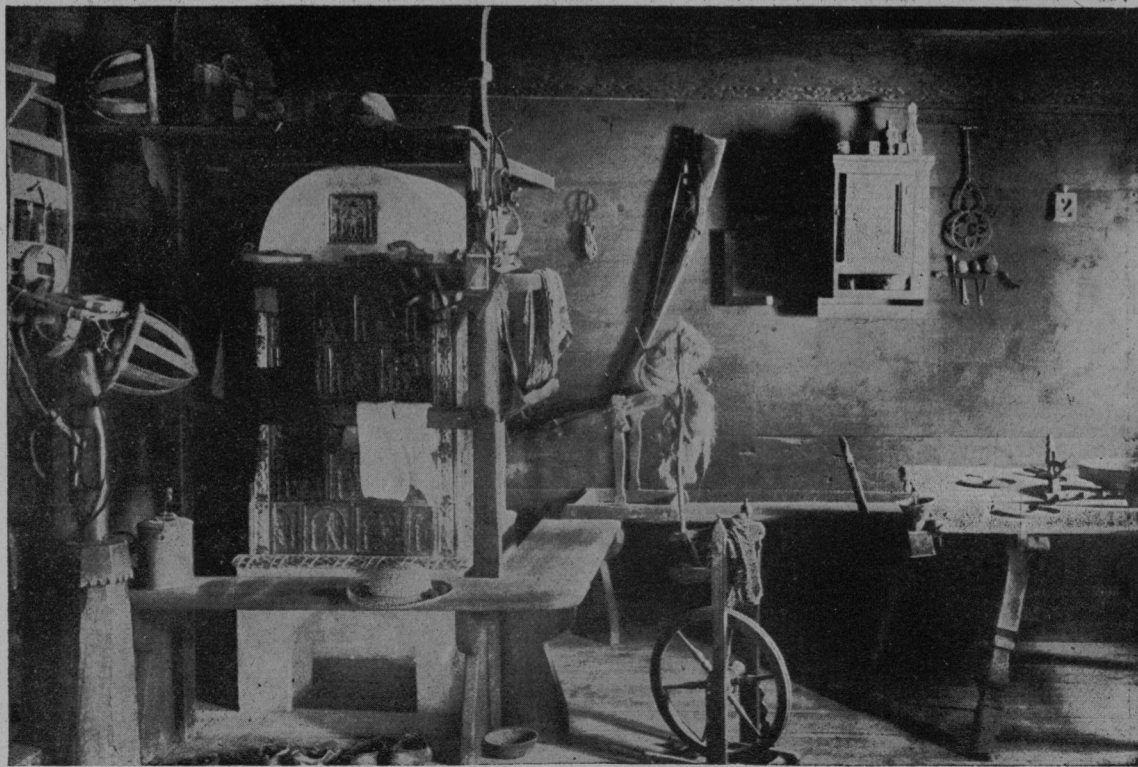
Eden izmed orožnikov je pomeril in izprožil. Vsi so drli po stopnicah in našli Giardinija nezavestnega na pesku. Iz desne roke mu je tekla kri. Krogla ga je oprasnila. Padel je bil šest metrov globoko in tako nesrečno, da si je pretresel možgane.

Češki državni in deželni poslanec František Svoboda s svojim sinom vojak na tirolski fronti.

Na željo senatorja so ga nesli v vilo.

Umljivo je, da je v vili vse uznemirjeno. Senator Castellmari je lepo pokazal svojo človekoljubnost s tem, da je poslal takoj po zdravnika, ki biva precej daleč od tam. Delavcu vzorno streže. --

Tirolska kmečka soba.

Naslednje dni ni bilo posebnih novosti. Pisalo se je, da stanje ranjenca ni kritično in da ga mislijo odpeljati dvanajstega iz vile.

Dvanajstega je priobčil list to-le:

Generalnemu štabu dodeljeni nadporočnik 11. dragonskega polka Fran Fernkorn, ki služi v brigadi feldmaršallajtnanta, in nadporočnik grof Reinen sta pregledala risbe in fotografije mehanika Giardinija. Dognala sta, da so izdelane vse le v svrhu špijonaže. Giardini to taji in trdi, da je izdelal vse za neko trgovino v Benetkah. Opazke naj bi pojasnile slike.

Giardinijevi papirji so v redu. Tudi je dokazal, da mu je tvrdka Benedetto & Co. v Milanu res naročila pokrajinske slike v svrhu reproduciranja.

Da bi se dognala zanesljivo špijona indetiteta, ga bodo prepeljali v Franzensfeste. Do postaje ga bo spremila vojaška eskorta. Vodil jo bo nadporočnik grof Reinen.

Nasledni dan je sledila senzacija: Špijon ušel.

Poročilo se je glasilo:

Bartolomeja Giardinija so pripeljali včeraj zvečer na postajo Morpiera, odkoder vozi železnica v Franzensfeste. Ponoči pa je na neznan način ušel.

(Dalje prihodnjič.)

Hrvatje in Slovenci prvi na Lovčenu!

Padec Lovčena je delo Hrvatov in Slovencev.

Dne 8. januarja ob 6. zjutraj je začelo naše topništvo streljati na Lovčen; dne 9. januarja se je obstreljevanje nadaljevalo in obenem se je začela naša pehota vzpenjati po skalovitem pobočju Lovčena. Ob 5. popoldne so bile nekatere naše čete že na posameznih vrhovih. Dne 10. januarja je topniški boj že ponehaval, a pešci so prodirali višje in višje. Najvišji vrhunec Lovčena so zavzeli Hrvatje in Slovenci, namreč 26. karlovški bataljon, 37. domobranski dalmatinski bataljon in bosansko-hercegovski lovci. Takoj za njimi so prodirali ostali voji, vsi pod poveljništvom Hrvata generala pl. Sarkotića.

Na ruskem, na goriškem in tirolskem, na francoskem, na dardanelskem, na srbskem, na črnogorskem bojišču, povsod, prav povsod so se sijajno borili naši slovenski fantje. Povsod pri vseh branžah so zelo spretni in

porabni, v boju pravi junaki, in v celi armadi gre o njih v vsakem oziru najboljši glas. Udeležili so se tudi naskoka na Lovčen. O tem piše brat kranjskega deželnega poslanca g. Pibra, med drugim takole:

»Dragi brat! Zopet ti pišem izpod — ne več črnogorskega, nego izpod našega imenitnega Lovčena. Naš je! Meni se zdi sedaj še bolj orjaški, nego je bil preje. Marsikdo si je mislil: to bo težko delo. A jaz ti odkrito povem, da nam je bila to igrača: kar naenkrat je bila naša hrabra infanterija na vrhu in se smejala po belem prevzetnežu. Pri tej borbi sem tudi jaz sodeloval; imeli smo strašno vreme: sneg, dež in vse drugo, česar bi ne bilo treba. Črnogorci so se bili zakopali v skale, toda iti so morali iz njih, ali pa za večno ostati v njih. Naše topništvo jih je neusmiljeno obdelovalo. Tega ognja ni mogoče opisati; to si more predstavljati le tisti, ki je sam slišal in videl. Mi bi ne bili tu razbili samo Črnogorcev in Srbov, nego tudi Francoze, Angleže in Italijane, ako bi bili gori. Nič ne lažem, če rečem, da je dobil na Lovčenu in v okolici vsak posamezni kamen svoj strel iz topa. Borili so se proti nam vsi Črnogorci, od 12. do 70. leta, a ne samo moški, nego tudi ženske. Na celi fronti smo imeli zelo malo izgub; ako rečem 800 ranjenih in mrtvih, sem veliko rekla«.

Ko zabeležujemo vse največje čine naše hrabre armade, se smemo pač s ponosom veseliti dejstva, da so bili pri zavzetju Lovčena na čelu Sarkotičeve armade naši rojaki v družbi bratov Hrvatov. S padcem Lovčena je padlo tudi črnogorsko glavno mesto Cetinje in zaradi padca Lovčena je kapitulirala črnogorska vojska.

V zgodovini vojne s Črnogoro torej ne bo manjkalo imena Slovencev in Hrvatov.

Belgijski petelinji boji.

Na spomlad se vzbudi v Belgijcih stara strast za petelinje boje. Meseca maja se zbirajo zlasti kmetje na tajnih prostorih ter spuščajo peteline družega na družega. Petelinom pritrđijo na ostrogo brušeno rezilo ali dolgo iglo. Pred bojem ne dajo petelinom ničesar zobati in jih vtaknejo v vrečo. Ko je lačni petelin dovolj hud, ga izpuste na tovariša, ki je enako pripravljen na boj. Pe-

Častniki in moštvo v V . . . pričakuje prestolonaslednika.

telina se ogledujeta, tekata gor in dol, zakukurikata in se zakadita v borbo. Svojo oboroženo ostrogo uporabljata prav spretno, in kmalu leži eden izmed borcev z razparanim trebuhom ali hrbtom na tleh; včasih si prerežeta grlo ali si izrujeta perutnico. Okoli borilcev stoje mladi in stari ljudje, kmetje in gospodje ter celo dame in se pri tem zabavajo. Boji se vrše seveda za stavo in včasih se priigrajo ali zaigrajo tisoči frankov. Belgijska vlada je te sirove boje že davno prepovedala, a vrše se vendarle skrivaj, ker posestniki petelinov zaslužijo z bojevniki mnogo denarja. Tudi na Francoskem ljubijo po nekaterih krajih to brezsrčno igro. Po raznih beznicah se stiska truma strastnih igračev med dimom tobaka in smradom alkohola. Tudi Amerikanci se radi vdeležujejo teh borb ter zaigrajo sredi belgijskih ali francoskih kmetov velike vsote.

Tudi lani so poizkušali začeti po skritih belgijskih lokalih s takimi petelnjimi borbami. Toda Nemci so borbe iznova najstrožje pre-

povedali ter zagrozili z najobčutnejšimi globami. Čudno je, da se nahajajo še dandanes med kulturnimi narodi tako sirovi običaji. V Španiji bikoborbe, v Belgiji in v Franciji petelinji boji ne dokazujejo nikakor resnično visoke srčne kulture človeštva 20. veka.

Z besarabske fronte.

(Glej naše slike!)

Od Silvestrovega dne do minulega tedna je divjala na besarabijski fronti ljuta borba. Ruska ofenziva proti vzhodni Galiciji in Bukovini je zdaj zlomljena in Rusi so imeli zopet strašne izgube. Dasi so Rusi poizkušali z bobnajočim ognjem topov, ki so streljali, več sto naenkrat, po cele dneve neprenehoma in dasi so celi ruski polki naskakovali z bajoneti resnično junaško, se naša fronta ni vmaknila. Rusi so hoteli posnemati Mackensenov naskok pri Gorlicah, a kopija se jim je grozno ponesrečila. Središče bojišča sta bila Raranče in Toporovec, dve neznani vasi, ki sta pa danes svetovno slavni zaradi naše zmage.

Toporovec je večja vas na bukovinski meji. Danes je ondi le še veliko pogorišče. Večina poslopij je razrušena in pogorela. Le par hiš je čudovito ohranjenih. Prebivalce so pred bojem odstranili. Rusi pa v Toporovec sploh niso mogli dospeti.

Druga večja vas, Raranče, ima redne ulice in celo tri cerkvice. Vas je manje trpela; pogorelo je le nekaj hiš in ubitih je bilo le par vaščanov. Večina prebivalcev je morala pred bojem odpotovati.

Okoli teh vasi zijajo danes velike jame, ki so jih izkopale neštnevilne granate; povsod so jarki, žične pregrade in „španski jezdec“, t. j. železni, križem zvezani priostreni drogov. Povsod kupi ruskih mrtvecev, puščava, podrtine in razdejanje.

Stotisoč vojakov so Rusi žrtvovali brez uspeha za ti dve vasi. Prut in Dnjester sta požrla na tisoče Rusov. A Rusi, ki so sedaj odnehali in le še pomalem streljajo, zbirajo baje zopet nove čete. Ta fronta ostane torej še nadalje najvažnejša ruska fronta.

Cesar Viljem ogleduje v Grodnu zajeti ruski plen,

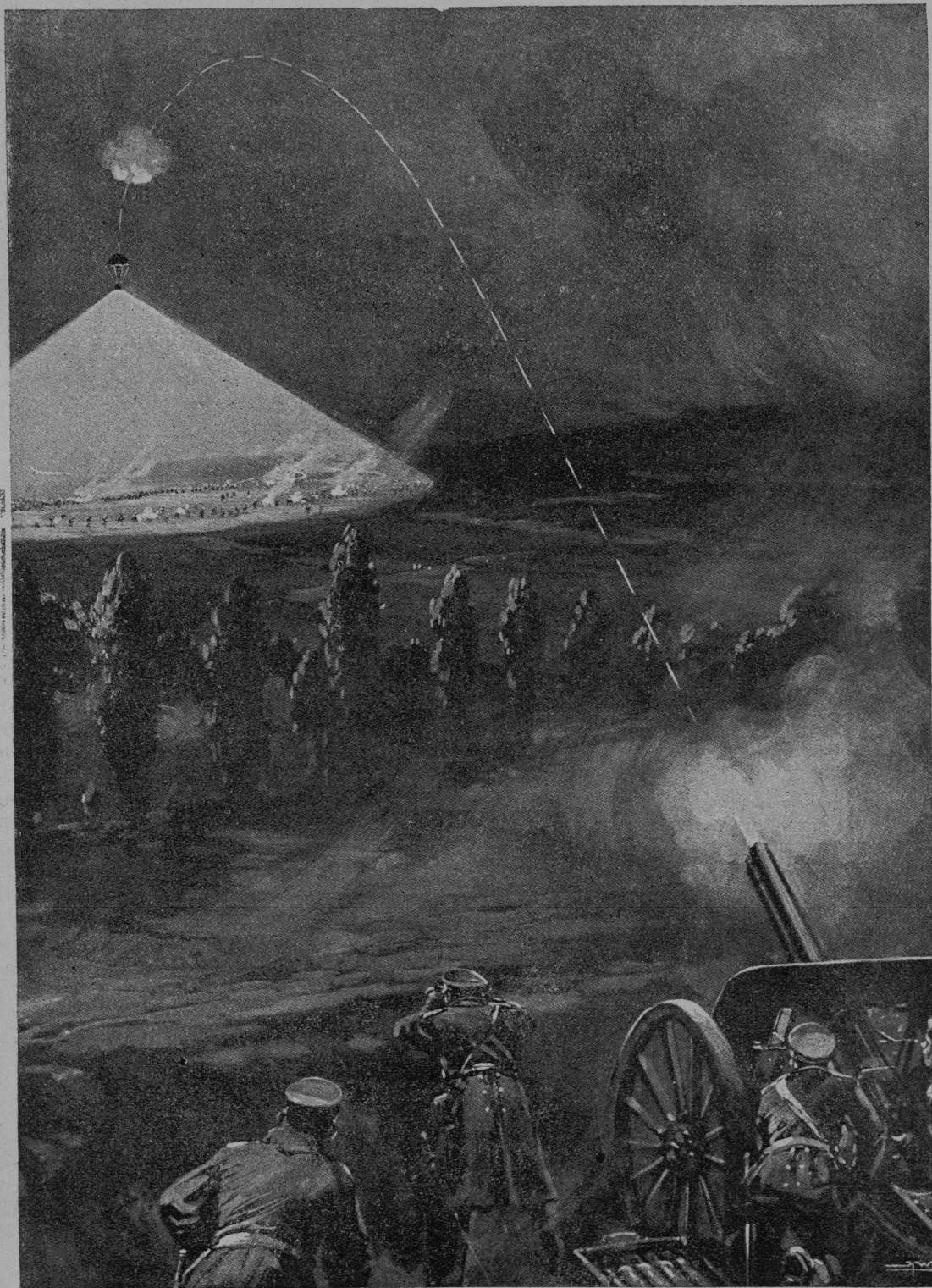
Spisal Zvonimir Kosem.

Belokranjec junak.

Velika kôp je bila letos v Tomažkovem vinogradu pod Kumom silno pusta. Tega je bilo krivo večinoma slabo vreme, dež, ki je okrog Velike noči škropil in nagajal. Kopačev nas je bilo šest, med nami Frtajčkov Janez, ki se je bil že vojskoval v Galiciji in je imel za štirinajst dni dopust. Ko smo sedeli zvečer po delu v zidanici vrhu grička, vrhu vinograda, in nam je točil šepavi, a zelo priljudni

mizo, kakoršne imajo navadno v zidanicah. Takrat je izpraznil Frtajčkov Janez svoj kozarec, cmaknil z jezikom, udaril s pestjo ob mizo in si zavihal svoje košate brke.

»Ej, domači vinogradi, kako vas imam rad! Dostikrat sem mislil na bojnem polju na vas... Nič ni lepšega, kakor kopati spomladi véliko kôp! Jaz sem jo dočakal, pomlad in veliko kôp, tu sedim zdaj v zidnici kakor lani tačas — a koliko jih je, ki so morda ravno tako želeli, kakor jaz, pa jih krije zdaj za vedno hladna gališka zemlja!«

Izstreljena raketa razsvetljuje pozicije sovražnika.

Tomažek iz trebušatega soda starino, svojo najzlahtnejšo kapljico, se je Frtajčkovemu Janezu po petih, šestih kozarcih vina jezik razvezal, in začel nam je praviti odlomke iz svojih bojnih doživljajev.

Tisti večer je bilo zunaj še precej vedro; s sosednjega grička so se iz vinograda ravno vračali kopači, ukali so in vriskali. Tudi mi v zidnici nismo molčali; odukali in odvriskali smo sosedovim kopačem, da se je razlegalo daleč naokrog. Ko je ukanje na obeh gričkih potihnilo in se je pričelo zunaj vedno bolj temniti, je prižgal Tomažek leščerbo in jo postavil pred nas na nerodno, kolibasto

— potegnil si z rokavom preko usten in brk, nato pa nadaljeval s tišjim glasom:

»Tudi moj prijatelj, Motahov Jakob iz doline, je mislil in želel ravno tako kakor jaz; tudi njemu je dišala domača zemlja, ljubil je svoj vinograd, svoj Golobijek... Skupaj sva bila v bojni črti; toda njemu ni bilo sojeno, da bi dočakal pomlad, ter kopal v svojem Golobijeku veliko kôp; njegov grob je v daljni Galiciji...«

Janez se je nekoliko oddahnil, potem pa je zopet povzel besedo:

»Nekoč nam je naznanila poizvedovalna patrolja, da se bliža sovražnik in da ni več

daleč od naših postojank. Bilo je zgodnje jesensko jutro, mislim, da je kazala moja ura ravno nekaj minut čez štiri. Na povelje smo se vsi naglo dvignili, in v kratkem je bil naš oddelek pripravljen na odhod. Kmalu smo stopali po valoviti, zapuščeni pokrajini, ki je bila z njivami le na redko obdelana, in odmev naših korakov je mrko donel skozi hladni in megleni jutranji vzduh. Ozrl sem se včasih, kadar smo dospeli na malo bolj vzvišen prostor, okrog sebe, po našem oddelku: kakor v jezeru val ob valu, tako se je gibalo vse okrog mene, pred menoj in za menoj, glava ob glavi naših vojakov. Nihče ni govoril glasno, samo šepetanje je hitelo od ust do ust. Vsakteri izmed nas je stiskal v roki puško, kazalec že ob petelinu, pripravljen za vsak slučaj. Poltema, ki nas je obdajala, je ščasoma vedno bolj ginila; od vzhoda je v gostih tokih pričela šumeti medla belota, predhodnica zaspane jesenske jutranje zarje; v tej beloti se je gozd ostro brušenih bajonetov na naših puškah rezko zasvetljal pod težko meglo...

Jakob je stopal v isti vrsti, kakor jaz, ob moji desni strani. Molčala sva. Meni se je zdelo, kakor da sanjam; pred očmi mi je migljalo od prečute noči, noge so mi bile okorne, roke težke, glava mi je lezla na prsi; ta nenadjani jutranji pohod, ko se je pričelo komaj daniti, votlo odmevanje naših korakov, bliskanje naših bajonetov, in tisto šepetanje od ust do ust — vse to mi je plavalo pred očmi kakor v sanjah, kakor da sem jaz umrl in stopa na mojem mestu povsem tuj človek, meni še zdaleč prav nič podoben.

»Kje so, ali veš kaj?« me je nenadoma tiho vprašal Jakob.

»Kdo?«

Odprl sem oči široko in se silil, da bi odpodil dremavico, ki mi je vedno iznova zapirala trepalnice.

»No, Rusi, mislim!« je izpolnil Jakob svoje vprašanje; tudi on ni bil prespan, njegov glas se je tresel.

»Ne vem... prav nič ne vem...« sem mu odgovoril. »Vrag jih vzemi... vse skupaj...«

Nekoliko časa sva zopet molčala. Nato je vnovič začel Jakob:

»Janez... jaz slutim...«

»Kaj slutiš?« sem se ozrl nanj nekako ogorčen, ker me je bil iznova vzdramil iz moje dremavice.

»Jaz slutim, Janez... slutim... da bo ta dan... moj zadnji dan v... življenju... Nekaj mi govori to v prsah...«

Poltiho sem se zasmel, sam ne vem, čemu; najbrže se mi je zdelo smešno, govoriti kaj takega.

»A, pojdi, pojdi, Jakob, s tistimi svojimi slutnjami; nikar ne smeši samega sebe!« sem ga bodril. »Prespan nisi, vem, pa tako govoriš, kakor da bi sanjal... Saj taka merkovca pa tudi menda nisi, da bi ti skočilo srce takoj v hlače... Kolikokrat sva že bila v bitkah, pa sva še zmerom živa in cela!«

Jakob je odkimal z glavo; ozrl sem se vanj in sem videl, da sije iz njegovih oči zares strah, združen z žalostjo in skrbjo.

»Boš videl, Janez, če ne bo res, kar ti zdaj pravim... Jaz slutim... slutim...«

»Merkovca! — sem mu šepnil zdaj glasneje v obraz, zakaj razjezilo me je tako besedičenje. »Okorajži in osrči se, pa te bodo minile tiste misli!«

Ubogal me je in utihnil, jaz pa sem se oddahnil, misleč, da se ga polagoma le prijemlje moj nauk. In zopet se je razpredel molk okrog naju...

(Dalje prihodnjič.)

Kronika vojnih dogodkov.

31. jan. Zapadno Rige ob Aji ruski napadi na nemške postojanke ponesrečeni. Toporovec zgorel. — Pri Neuvillu franc. ljuti naskoki odbiti, ob Sommi zopet spopadi. — V Kavkaziji in Mezopotamiji ne prestane besne borbe.

1. febr. V dolini Sugana, zapadno Roncegna in na pobočju Col di Lana ter ob soški fronti boji z Lahi. — Napad nemškega Zeppelina na Solun. Angleži in Francozi so zasedli grški otok Karaburnu, odkoder hočejo braniti Solun pred napadom zveznih armad. — Pri Ustjeku odbiti Rusi, na severno-vzhodnji fronti boji patrolj; tudi Nemci so imeli pri Kuhecki boje z Rusi. — Napad nemških Zeppelinov na angleška mesta. — V Šampanji in Vogezih hudi boji Nemcev s Francozi. — V Mali Aziji in na Kavkazu boji Turkov z Rusi.

2. febr. Ob primorski fronti na več točkah zelo živahni boji. Ob Tolminu naši napredovali. Novi napadi Zeppelinov na solunsko okolico. — Severnovzh. Bojana Rusi odbiti; v vzh. Galiciji in ob volinski fronti delovali oboji letalci z bombami pri Bulaču, Lucku, Čvrtkovi in Zbaraču. — V Flandriji, Argonih, pri Neuvillu, Perounu i. dr. ljuti boji s Francozi, Belgijci in Angleži. — Naši letalci napadli Drač in Valono z bombami. — Goremykin odstopil, Stürmer novi ruski ministrski predsednik.

3. febr. Skupina naših križark napadla Ortono in San Vito na vzh. laški obali. — Kroja v Albaniji zasedena. — Naši letalci napadli Mžunsk zah. Kremjenca. — V Flandriji in Argonih novi boji. Nemški podmorski čoln vdril v Temzo in prizadel Angležem dovolj škode.

4. febr. Povsod trajajo boji. — Resna napetost med Zjed. državami in Nemčijo zaradi delovanja nem. podm. čolnov, ki ovirajo američansko trgovino in so potopili par oboroženih američ. parnikov.

5. in 6. febr. Nič omenljivega. Povsod boji.

7. febr. Naši letalci ometavali z bombami Gorgo pri Gradežu in zažgali laško letališče. — 67 laških generalov odstavljenih. — Sev. zah. Tarnopola ljuti ruski napadi, takisto v Besarabiji. — Nemški podmorski čolni v Sredozemskem morju potopili franc. križarko in tri angleške torpedovke. — Na francoski fronti in ob belgijski meji

Spomin na boje za Przemysl: Razstreljena in porušena zahodnja trdnjava v Przemyslu, kraj junaške smrti tisočev vojakov.

tudi boji. — Kriza med Zjed. državami in Nemčijo poravnana.

8. in 9. febr. Naše čete zasedle albanski kraj Prezo in Valje, zah. Tirane. Naši letalci bombardirali Drač in pod njim stoječe laške ladje. — V ortlerskem okrožju vzlic zimi boji z Lahi. — Zah. Vimy napredovali Nemci za 800 m in ujeli 100 Francozov s 5 strojnimi puškami. — Bolgarski kralj obiskal nemškega cesarja na bojišču. — Naše čete le še dan hoda od Drača. — Franc. ministrski predsednik Briand v Rimu. — V Voliniji ob besarabijski in vzh. gališki fronti novi živahni boji z Rusi. — Nov napad nem. Zeppelinov na angleška obalna mesta. — Rusi v Perziji poraženi.

10. febr. Naše čete zasedle Tirano, Prezijo in Pazar Šijak v Albaniji. — Nemške torpedovke vdrle pred Dover, potopile novo angl. križarko Arabis in še néko križarko. Na francoski fronti novi boji na več točkah.

11. in 12. febr. Naši hidroplani raz-

dejali v Raveni dve kolodvorski skladišči in napadli Codrigo in Cavanello ob vzh. laški obali. — Lahi pri Romboni naskočili, a bili odbiti. Tudi Gorica iznova bombardirana od Lahov. Na vsi primorski fronti živahni topovski boji. Pri Bovcu naši napredovali. — Blizu Tirane boji naših čet z Talijani! — Pri Tarnopolu Rusi začasno osvojili nekaj naših prednjih jarkov, a so bili ponoči zopet vrženi iz njih. — Nem. podm. čoln potopi južno Beirutu franc. ladjo »Sufren« z 800 vojakov.

13. in 14. febr. Naše čete v Albaniji dospole do Arzena, Bolgari zasedli Elbasan in Fieri, 25 km pred Valono. — Topovski boji ob primorski fronti zelo hudi. Pri Rombonu Lahi zopet odbiti. — Na franc. fronti, zlasti ob Sommi, Aisni, v Šampanji i. dr. zelo ljute borbe. — Bolgarski kralj na Dunaju gost našega cesarja. — V Kavkaziji ter ob Evfratu in Tigrisu vroči boji Turkov z Rusi.

15. febr. Ob koroški fronti Lahi s topovi streljali Zajersko in Jezersko dolino, Rabelj, dolini Fele in Višarj, Tudi pri Rombonu in Bovcu boji. — Naši letalci metali bombe na Milan in Monzo; mnogo ljudi ubitih, več poslopj zgorelo. — V vzh. Galiciji, zlasti pri Tarnopolu, hudi boji. — V jugozah. Ypresa Nemci napredovali proti Angležem. Francozi živo napadajo nemške pozicije, a brez uspeha. — Položaj Angležev zaradi povodnji Evfrata in Tigrisa obupen; Turki se jim bližajo z velikimi četami, tako da je angleška armada v veliki nevarnosti, da bo zajeta, Rusi jim hite na pomoč.

Razne vesti.

Proti denuncijantstvu. »Dziennik Poznanski« poroča: Začetkom vojne je bilo v vzhodnji Prusiji aretiranih več poljskih duhovnikov, ki so bili že v najkrajšem času izpuščeni iz zapora, ker se je izkazala njihova popolna nedolžnost. Pristojni škof je vprašal za vzroke, iz katerih so bili dotični duhovniki aretirani in je zdaj dobil od zapovedujočih generalov II., XVII. in X. kora odgovor, da preiskava proti dotičnim duhovnikom ni imela prav nikakega uspeha. Dotični generali so duhovnikom izrekli svoje obžalovanje, da so bili aretirani in izrečno izjavili, da so se aretacije zgodile na podlagi brezvestnih denuncijacij. Obenem so podrejena poveljstva dobila ukaz, postopati proti

Učinek naših granat na betonske utrdbe Przemysla.

takim denuncijantom z največjo strogostjo. Tako se zgodi povsod.

Enaka pravica za vse! »Wehlauer Tageblatt« je priobčil sledeče oznanilo: »Zvedel sem, da neke žene, katerih možje so v vojni, ne drže zakonske zvestobe. V dokazanih slučajih bom imena takih žena izročil javnosti. — Rosenon, stotnik«. — Nato je isti list priobčil sledeči odgovor: »Javno posvarilo v št. 17. tega lista je vzbudilo pozornost vsega ženstva v našem mesta. Zakaj naj bomo samo me ženske v dokazanih slučajih postavljene na sramotni oder? Prosimo pristojno mesto, naj svojo grožnjo raztegne v dokazanih slučajih tudi na moške. — Več žena v poklicanih vojakov.

Kako dolgo bo trajala vojna? Ni ga človeka, ki bi ne vedel rad, kdaj bo vojne konec, a ni ga človeka, ki bi to mogel povedati. Vsak čas je čitati kako prorokovanje. Zdaj se je oglasil angleški general Hudson. Ta je rekel: da bo vojna po njegovem mnenju trajala še dalje, kakor je sodil angleški vojni ministar lord Kitchener. Znano je, da je Kitchener že leta 1914. rekel, da bo vojna trajala vsaj tri leta. General Hudson pa meni, da bo trajala še dalje. Kako dolgo bo to, tega tudi general Hudson ni vedel povedati.

Steckenpferd-lilijinomlečno milo

prej ko slej neuprtno za racionalno oskrbo polti in lepote Priznanostna pisma. Po 1 K povsod.

Za ranjene ude, ki po ozdravljenju še bole, rabite Fellerjev bolečine lajšujoči rastlinski esenci fluid z znamko »Elsa-Fluid«. 12 steklenic pošilja poštne prosto samo za 6 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 280. (Hrvatsko). Priporočen je v več kot tisočih zahvalnih pismih. Istotako Fellerjeve odvajalne »Elsa-kroglice«.

Še vedno se govori, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastonj. — Opozarjamo na današnji zadnji oglas »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Zlato in srebro obdrži tudi med vojsko in po vojski svojo vrednost. Varno je toraj naložen denar, če si kupite zlato ali srebrno uro, verižico, prstan i. dr. Bogato izbiro po nizki ceni ima tvrdka H. Suttner v Ljubljani št. 5, Mestni trg, ki pošlje bogato ilustrovan cenik vsakomur zastonj in poštne prosto. Naročite si ga z dopisnico takoj.

Če se prehladimo, nastanejo v udih strupi prehlajenja, ki povzročajo bolečine. Če preveč delamo, nastajajo strupi utrujenja, ki ovirajo delovanje mišic. Tako strupi prehlajenja kakor tudi utrujenja se hitro odpravijo in napravijo neškodljive, če si drgnemo roke in noge s Fellerjevim bolečine lajšujočim, mišice in kite krepčujočim rastlinskim-esenc-fluidom z znamko »Elsa-Fluid«. 12 steklenic za 6 K pošlje franko lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 280 (Hrvatska). Priporočano od mnogih zdravnikov in v nad stotisoč zahvalnih pismih.

Število beguncev, ki so morali zapustiti dom radi vojske z Italijo, je domalega 200.000. Do 130.000 jih uživa državno podporo, so torej v državni oskrbi. Brez državne podpore jih živi na Kranjskem do 40.000. Slovenskih in hrvaških beguncev je nekako 25.000. Naseljeni so: Na Češkem — 19.000 (Slovencev 954); na Moravskem — 30.000 (Slovencev 3900, Hrvatov 4250); na Nižje-Avstrijskem — 33.000 (Slovencev 6000, Hrvatov 10.000); na Gor. Avstrijskem — 18.000; na Štajerskem — 22.000.

Smrt sultana Abdula Aziza. Samomor turškega prestolonaslednika vzbuja spomin na strašni konec njegovega očeta, sultana Abdula Aziza. Za njegovega vladanja je Turčija zašla v take razmere, da so bile demonstracije in izgredi vsakdanji dogodki. Vsled teh demonstracij je prišlo na krmilno novo ministrstvo, ki je imelo na svoji strani oficirje in duhovnike. To ministrstvo je v dogovoru z drugimi vplivnimi možmi sklenilo, odstraniti sultana. Edina težava pri tem je bila ta, da je bil zapovednik straž v sultanovi palači sultanov sin, Jussuf Izzedin. Ravno tega svojega sina je bil sultan določil za svojega naslednika, dasi je po turški postavi določeno, da sledi vsakemu sultanu vedno najstarejši član rodbine in bi imeli trije sultanovi bratje prednost pred sultanovim sinom. Kako vlogo je igral Jussuf Izzedin, ki si je zdaj sam končal življenje, pri umoru svojega očeta, ni bilo nikoli pojasnjeno. Toda dva odlična turška državnik sta o tem umoru povedala uglednemu častnikarju sledeče: Ko je bilo sklenjeno, odstraniti sultana Abdula Aziza, je šel vojni

minister k zapovedniku sultanove straže, princu Jussufu Izzedinu. Ta je po svoji službi jamčil za očetovo življenje in za očetovo varnost. Vendar so ga kratko pozvali, naj izda svojega lastnega očeta in pomaga odstraniti vladarja, ki je hotel baš njemu zagotoviti krono. Vojni minister je princu rekel: »Pomagaj da pahnemo očeta s prestola: če tako storiš, mu rešiš življenje«. — Z druge strani se je trdilo, da so zarotniki obljubili Jussufu Izzedinu, da postane sam sultan, če pomaga očeta strmo-glaviti, koliko je na tem resnice, se ne ve. Res je pa, da se pod poveljstvom princa Jussufa Izzedina stoječa garda ni nič ustavljala, ko je ena divizija pod poveljstvom Redifa paše obkolila sultanovo palačo in ko je Sulejman paša šel v palačo in do sultana ter mu naznanili da je odstavljen. Sultan je v jezi zagrabil Sulejman pašo za vrat in ga s pestjo bil po obrazu. V tistem trenutku so zadoneli topovi pred palačo došlih vojnih ladij in sultan se je vdal, ker je spoznal, da ima vojaštvo in mornarico proti sebi. Sultana in njegovo družino so še tisto noč prepeljali v drugo palačo. Tretji dan so našli sultana mrtvega s prerezanimi žilami. Ali si je sam končal življenje, ali je bil umorjen, to se pač ne bo nikoli izvedelo. Abdula Aziza najljubša žena Duneva je svojega brata Hasana pregovorila, da je vdrl v sejo ministrskega sveta in tam umoril vojnega ministra. S Hasanom so naredili kratek proces in ga obesili, sultanovo ženo Dunevo so zaprli, a umrla je že čez nekaj dni. Zdaj si je končal življenje Jussuf Izzedin, poveljnik sultanove garde pri tisti tragediji.

Pošiljajte vojakom časopise, s tem jim napravite veliko veselje.

Viktor B. domobr. polk. 23. stotnja 11., vojna pošta 320 piše: »Tedenske Slike« so letos mnogo, mnogo lepše kot prejšnji letniki ...!

Bonifacij B. Škoflje pri Trstu piše: Pravično Vam povem, da Vaš list je res najzanimivejši in najobsežnejši edini te vrste, ki se nam vsem zelo dopade ...

Naročite in razširjajte „Tedenske Slike!“ Pridobivajte novih naročnikov! Čim več bo naročnikov tem bolji bo list. Zrno do do zrna ... kamen do kamna ...

Po vsaki fotografiji
napravimo
umetniško dovršene

**POVEČANE
SLIKE**

v vsaki velikosti.

Povečane slike 42×53 cm stanejo samo 24 K.

Naročila sprejema upravništvo
Tedenskih Slik v Ljubljani.

Zdrava kri!

Kri je splošna redilna tekočina, iz koje dobiva život svoje redilne snovi. Ako nima kri zadostnih redilnih snovi, slabijo organi ter nastane cela veriga boleznin in trpljenja, ki nam greni življenje.

Ta zla veriga mora biti pretrgana

in to je mogoče samo na eni točki, namreč pri hranitvi krvi, pri zboljšanju krvi.

Spisal sem po dolgoletnem proučevanju knjigo, v koji beremo kako in na kak način se kri in sokovi popravljajo, kako se zboljša hranitev, kako se moremo boleznin ogniti ter jih odpravljati.

Popolnoma zastonj

pošljem ta dragoceni spis vsakemu, kdor mi piše zanj! Tudi dam vsakemu priliko, da se prepriča, na kak način je to mogoče, brez vinarjn izdatka. Toda pišite takoj!

Ekspedicija lekarne pri operi. Budimpešta VI. Oddelek 499.

Ako naročite in to storite nenudoma,

1 srečko avstr. rdečega križa
1 srečko ogrskega rdečega križa
1 srečko budimpeštanske bazilike
1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880
1 dobitni list 4% ogrsk. hip srečk iz leta 1884
12 žrebanj vsako leto, glavni dobitek 630.000 kron

Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron

dobite igralno pravico do bobitkov ene turške srečke v znesku do 4000 frankov popolnoma zastonj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 3, Ljubljana.**

Žena mož. Neki dunajski črnovojnik je prišel s fronte na dopust. Ko stopi pri kolodvoru na cestno železnico, debelo pogleda, ker prvič vidi ženskega sprevodnika dajati listke. Smeje se pošali: »No, kako se je v teh mesecih vse izpremenilo; sedaj so ženske postale celo konduktarji!« Pri teh besedah se obrne sprevodnica proti njemu. — »Križ božji, saj to je pa moja stara!« zavpije črnovojnik ter objame sprevodnico. Sopotniki so bili ganjeni ter veseli tako srečnega snidenja.

Ustrelil se je v Celovcu finančni kopicist in hišni posesestnik dr. Josip Fillaper, bajé zaradi težke bolezni na ledvicah.

Vlak je povozil v Logatcu ženo nekega železniškega čuvaja iz Divače. Prvo pomoč je dal ženi vojaški zdravnik, potem so jo prepeljali v bolnišnico v Postojno.

Frančiškanska cerkev v Mariboru ima streho iz bakra. To streho bodo sneli in bo baker prevzela vojna uprava. Baker cenijo cenijo na 30.000 do 40.000 kron.

— **Naša kri.** Iz pisem odvetnika dr. T. Gosaka, ki je sedaj nadporočnik pri črnovojniškem polku: nedavno sem poročal, da naš vrli... črnovojniški polk po uspešno dovršeni veliki ofenzivi proti Srbiji počiva. Tega odpočitka je bilo že dan po odpošiljati konec. Znatno del polka je imel nove uspešne boje proti Srbom in Črnogorcem na črnogorskih tleh. Izvanredno hrabrost je pokazal ta naš polk v borbi pri Zabrežu ob Savi. Pohvalil ga je njegov korni poveljnik. Znano srbsko mesto Obrenovac je zavzel edino ta črnovojniški polk. Pohvalilo ga je Nj. Veličanstvo, kajti pri Čačaku je rešil situacijo. V Srbiji je imel polk glede terena morda najtežavnejšo črto. Glavne izgube so zadele naš polk pri zgoraj navedenih krajih. Nemški tovariši naše vojake mnogokrat ime-

nujejo bisere vojaške zvestobe in požrtvovalnosti. V zadnji dobi smo bili 22 dni na potu; dobili smo mnogo novih stotin kilometrov na svoje podplate. Kam nas sedaj popelje naša usoda, ne vemo.

Atentator Čebrič umrl. V kaznilnici v Terezinu na Češkem je za jetiko umrl Nedeljko Čebrič, ki je bil zaradi atentata v Sarajevu obsojen na 12 let težke ječe.

Ameriške municijske tovarne. V ameriškem senatu je bil stavljen predlog, naj vlada podraži vse izdelovanje municije in tako odpravi dobičke, ki jih delajo zasebni podjetniki in ki mogoče vplivajo na vojno. Predlagatelj Cummings je predložil izkaz, ki pravi, da se je akcijska vrednost 20 podjetij povečala od 4 na 32 milijonov dolarjev. Od začetka vojne je nastalo v Ameriki 174 novih tovarn za izdelovanje municije, vrednost izvožene municije in izvoženega orožja pa znaša 161.964.000 dolarjev.

Boj proti nenravnosti. V neki graški cerkvi imajo vsak mesec enkrat predavanje o času primernih vprašanjih. Dne 23. t. m. je predaval neki profesor Ude o nenravnosti, ki se je močno razvila med vojno. Seveda je vse presojal s stališča cerkvenega nazarja. Resnica pa je, da se je nenravnost strahovito razširila. To je spoznati že po ogromnem številu spolnih bolezni. Morda bo po vojni prilika, da se bo o tem žalostnem pojavu kaj več povedalo.

Za spoznanje moškega značaja je po sodbi neke francoske pisateljice najpripravnije sredstvo — smotka. Predno se odločiš za kakega snubca, piše ta pisateljica — daj mu smotko in glej, kako bo z njo ravnal. Če odgrizne konec, je brezskrben in površen človek, če odreže konec ali če ga odščipne z aparatom, je preudaren in na-

tančen človek, če spravi odrezani konec v žep, je pedant in malenkosten. Mož, ki pri kajenju vtakne smotko globoko v usta, je skeptik, a energičen in impulziven, če rabi pogosto cevko, je nežen, in če ima okrašeno ali srebrno cevko, je ošaben. Kdor pokadi smotko do konca, je zvest in stanoviten, kdor jo pokadi le do polovice, je nestanovit in blaziran, kdor pusti, da smotka ugasne, je razmišljen in netočen plačnik, kdor pa pri kajenju zaspi, je miroljuben in vdan in bo najboljši zakonski mož.

Prešernova „Luna sije“ ob Soči. Ko-roški Slovenec Anton Miklavčič, doma iz St. Jakoba v Rožu, piše svojemu bratu z južnozadnega bojišča:

Predragi brat!

Nahajam se v nepisnem veselju, kadar dobim od tebe kako dopisnico. Saj veš, da je na fronti vsaka dopisnica več vredna kakor doma cela knjiga. — Hvala Bogu, jaz sem še vedno zdrav in nepoškodovan, četudi nas včasih obsipava svinčena toča. Rožanom pač nikoli ne zmanjka korajže. Če nam v glavo pade, jo tudi zapojemo, da kar grmi po skalovju in dražimo Italijane, na pr. takole:

Luna sije, kladvo bije,
trudne, pozne ure že;
in pred nami Lah zbrani,
ki nam spatí ne puste.

Vi ste krivi, bojazljivi
Italjani, če ne spim;
sem bi radi, po navadi
pa nazaj vas zapodim.

Venkaj pridi, da se vidi,
kje da zlodej te drži;
se prikaži, ropar vražji,
če kaj korajže imaš ti.

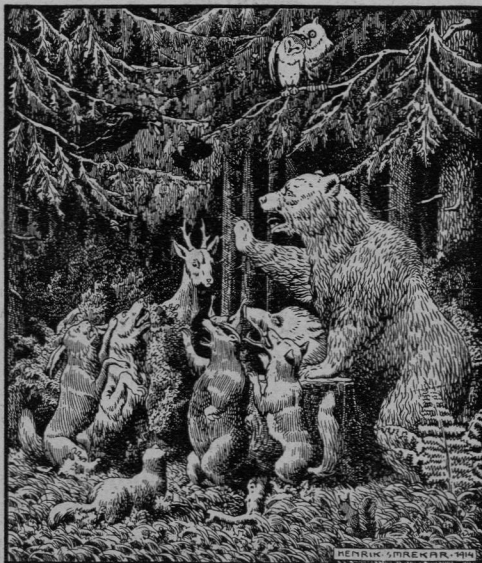
Mal' se vzdigni, z roko migni,
če namen maš semkaj prit';
ura bije, Lah se skrije,
jaz bom moral ga podit'.

K njim poglejte in povejte,
zvezde, kaj počne Italjan?
če me skuša grešna duša,
da bi Anton bil pognan.

Če pa spava, tolpa rjava,
Bog prav lahko noč ji daj,
če mogoče v vas prit hoče —
dobro — le poskusi naj.

Tudi časopise čitamo, kadar imamo kaj časa; najbolj nas zanimajo razna vojna poročila. Srčen pozdrav od Tvojega zvestega brata

Antona.

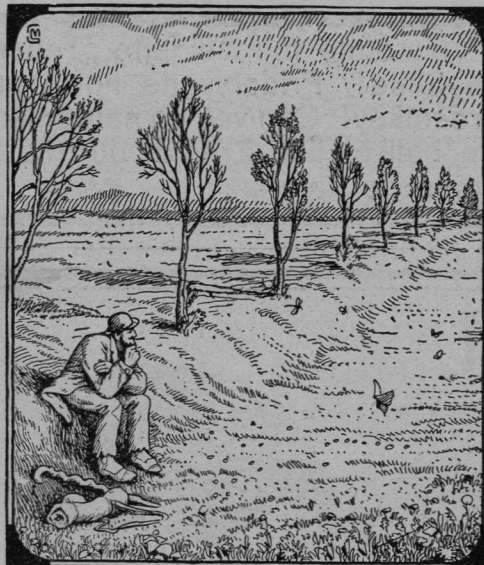
RADO MURNIK LOVSKE BAJKE IN POVESTI

Knjiga vsebuje:

Na male kavke dan. - Zaljubljeni jerebar. - Draga kljunača. - Veselega kljunača žalostni roman. - Paradni lovec Rekordavzar. - Lovec rešitelj. - Opeharjeni ribič. - Povodnji mož ob Ljubljani. - Nedeljska bratovščina. - Brakada brez braka. - Duhek, lovski Orfej. - Za mrtvi mi ogali.

Dobra, zanimiva knjiga je najboljši prijatelj.

Najlepše darilo za vojake ranjence in druge.

MILAN PUGELJ MIMO CILJEV

Knjiga vsebuje:

Zanešeni. - Trije meseci. - Helena. - Jerom. - Zaljubljeni kmet. - Labud poje. - Utešenje. - Pet kron. - Zemlja sveta. - Opice.

Knjiga vsebuje:

Lovec Klemen. - Lenčica in zmaj. - O hudem kovaču. - Pastirska ljubezen. - Katrica in hudič. - V leščevju. - Dve nevesti.

Vse kritike o teh knjigah so jako ugodne.

Vsaka knjiga stane elegantno vezana 2 K 50 h. Razpošilja upravništvo TEDENSKIH SLIK, Ljubljana, Frančiškanska ul. 10. I.

KMETSKA POSOJILNICA

R. Z. Z. N. Z.

obrestuje hranilne vloge po

Hranilnih vlog: dvajset milijonov. Popolnoma varno

4 3 | 0 |
4 | 0

LJUBLJANSKE OKOLICE

V LJUBLJANI,

brez vsakršnega odbitka

naložen denar. Rezervni zaklad: nad devetstotisoč.

Poslano.

G. pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Moja soproga je zadnjega sinčka s Sladinom „sladni čaj“ zredila. Fant je poldrugo leto star, čvrst in močan in ni bil še sploh nič bolan. Pri prejšnjih treh otrocih je rabila razne redilne moke, s kojimi ni niti približnega uspeha imela. Sladin priporočam vsem staršem.

Spoštovanjem

Makso Kovač, c. kr. voj. uradnik.

V Pulju, 23. marca 1914.

IVAN JAX IN SIN

Ljubljana, Dunajska cesta 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev, koles, pisalnih strojev in strojev za pletenje (Strickmaschinen).

Brezplačen pouk v ve-
-zenju -
Tovarna v
Lincu ustanovlj. 1867.

Zahtevajte cenik, ki ga dobite brezplačno in poštine prosto.

500 kron

Vam plačam, če ne odstrani moj uničevalec korenin

Ria balzam Vaših kurjih oces, bradovic otiščancev,

v treh dneh brez bolečin. Cena enemu lončku z jamstvenim listom 1 K, 3 lončki 2 K 50 v, 6 lončkov 4 K 50 v. Stotine zahvalnih in priznalnih pisem.

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Postfach 12/44, (Ogrsko).

Naročite se na list „Tedenske Slike“, ki je najbolj zanimiv in najboljši slovenski ilustrovan tednik! Razširjajte ga in pridobivajte mu novih naročnikov!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

: Delniška glavica 8,000.000 kron. :

STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 2.

Rezervni fondi okroglo 1,000.000 kron.

Poslovalnica c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Priporoča nakup srečk za 3. razred V. c. kr. avstrijske razredne loterije.

Žrebanje za ta razred dne 15. in 17. februarja 1916.

Cena za igralce prejšnjega razreda: $\frac{1}{4}$ srečka K 40.—, $\frac{1}{2}$ srečke K 20.—, $\frac{1}{4}$ srečke K 10.—, $\frac{1}{8}$ srečke K 5.—. — Cena za novovstopivše igralce: $\frac{1}{4}$ srečka 120.—, $\frac{1}{2}$ srečke K 60.—, $\frac{1}{4}$ srečke K 30.—, $\frac{1}{8}$ srečke K 15.—.

Naročila se vrše najugodnejše po poštni nakaznici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun in jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ % čistih.

2% rentnine od vlog na knjižice plača banka sama.

TISKOVINE VSEH VRST

KAKOR: ČASOPISE, KNJIGE, BROŠURE, CENIKE, LEPAKE, LETAKE, VABILA, VSPOREDE, TABELE, RAČUNE, KUVERTE IN PISEMSKI PAPIR S FIRMO, VIZITKE, ITD.

NATISNE LIČNO IN CENO

ZADRUŽNA TISKARNA KRŠKO

NAROČILA SPREJEMA TUDI UPRAVNIŠTVO „TEDENSKIH SLIK“

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA UL. 10. | I.

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10
 špecialna trgovina pletenin,
 trikotaž in perila
 priporoča svojo veliko zalogo,
 kakor:

Športno in vojaško perilo in sicer: no-
 gavnice, gamaše, dokolenice, snežne kuč-
 me, rokavice, žilogrelce, sviterje, pletene
 srajce in spodnje hlače iz volne, velblo-
 dje dlake in bambaža.
 Perilo za dame in gospode iz šifona,
 čefirja, in flanele.
 Perilo za dečke, deklice in dojenčke.
 Gumijevi plašči, nahrbtniki i. t. d.

Na debelo in drobno.

Mazilo za lase

varstv. znamka Netopir
 napravi g. Ana Križaj v Spod-
 nji Siški št. 222 pri Ljubljani.
 Dobi se v Kolodvorski ul. 200
 ali pa v trafiki pri farni cerkvi.
 V 3 tednih zrastejo najlepše la-
 se. Stekl. po 2 in 3 K. Pošilja se
 tudi po pošti. Izborno sredstvo
 za rast las.
 Za gotovost se jamči.
 Zadostuje steklenica.
 Spričevala na razpolago.

Priporoča se
 umetna knjigoveznica
IVAN JAKOPIČ,
 LJUBLJANA.

SANATORIUM · EMONA
 ZA · NOTRANJE · IN · KIRURGIČNE · BOLEZNI ·
 · PORODNIŠNICA ·
 LJUBLJANA · KOMENSKEGA · ULICA · 4 ·
 SEF · ZDRAVNIK · PRIMARIJ · DR · FR · DERGANČ

Svetovna tvrdka Suttner ima

samo natančno idoče, zanesljive, trpežne ure, katere staremu dobremu imenu hiše čast delajo.

St. 410. Nikelnasta Anker-Roskopf-ura K 4:10	Št. 712. Nikelnasta IKO - ura, 15 kamnov 14:—
„ 705. Roskopf-ura, kolesje v kamnih 5:90	„ 1450. Bela kovinasta verižica 2:80
„ 719. Srebrna remontoar-ura 7:80	„ 865. Bela kovinasta verižica, priprosta 1:—
„ 600. Žepna ura z radijem, se po noči svetí 8:40	„ 916. Srebrna verižica, masivna 3:20
„ 449. Roskopf-ura, dvojni pokrov 7:20	„ 422. Nikelnasta športna verižica 1:75
„ 518. Ploščnata nikelnasta kavaliirska ura 7:50	„ 979. Srebrni obesek „cesarjeva podoba“ 2:—
„ 803. Damska ura, jeklena ali nikelnasta 7:90	„ 213. Srebrni prstan z kamnom 1:40
„ 804. Srebrna damska ura 9:50	„ 211. Srebrni prstan z kamnom —:90
„ 1544. Usnjata zapestnica z uro 10:50	„ 1063. Prstan, zlato na srebro 2:70

Vsaka ura je najnatančneje preizkušena.

Razpošilja se
 po povzetju ali če se
 denar vnaprej pošlje.

Krasni cenik
 zastonj in poštine prosto.

Neugajajoče
 se zamenja!

Lastna tovarna ur v Švici! — Lastna svetovna znamka „IKO“, najboljša preciz. ura.

H. Suttner samo v Ljubljani št. 5.

Nobene podružnice.

Svetovna razpošiljalnica.

Nobene podružnice.

Zajamčen uspeh, drugače denar nazaj

Zdravniška izjava o izvrstnem vplivu.

Bujno lepo oprsje

dobite, če rabite

med. dr. A. Rixovo prsno kremo
 oblastveno preiskano, jamčeno neškodljiva.
 Za vsako starost hiter, zanesljiv uspeh. —
 Zunanja raba. — Pušica za poskušnjo
 K 3.—, velika pušica, ki zadostuje za uspeh
 K 8.—. Kosm. Dr. A. Rix laborat, Dunaj IX.,
 Lakergasse 610. Razpošilja se strogo dis-
 kreditno. Zaloga v Ljubljani: Lekarna pri
 „Zlatem Jelenu“, parfumerija A. Kanc in
 drogerija „Adrija“.

Darujte za „Rdeči križ!“

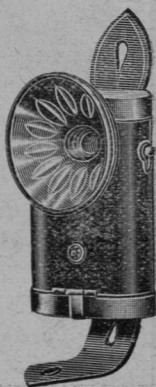
DOMAČA TVRDKA!

Export žepnih električnik

svetiljk in baterij
 št. 80 komplet . . . K 8:—
 „ 80 A „ . . . „ 9:—

K. A. Kregar,
 Ljubljana, Sv. Petra cesta
 št. 21./23.

Trgovci velik popust,

Naročnina za list „Tedenske Slike“; za Avstro-Ogersko: 1/4 leta K 3.—, 1/2 leta K 6.—, celo leto K 12.—; za Nemčijo: 1/4 leta K 4.—, 1/2 leta K 8.— celo leto K 16.—; za ostalo inozemstvo: celo leto fr. 20.—. Za Ameriko letno 4 dolarje.

Uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10, I. nadstropje.

Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Koželj.

Tisk Zadrúžne tiskarne v Krškem.